

Saklı Kalmış Tarihi Değerler

HACİEMİROĞULLARI

BEYLİĞİ

Milli, Manevi, Kültürel Değerlerimiz

T.C.
İçişleri Bakanlığı
Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü

İKİTAY
Bakanlık Tarihî Anı-Tarih Enstitüsü
Bilgi, Kültür, Turizm ve Sanayi
Proje ve Değerlendirme Merkezi

Bu proje, İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü ve PRODES tarafından ——— sayılı protokol ile desteklenmektedir.

İçişleri Bakanlığı
Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü
Sahrada Açan Güller Derneği
PRODES Sosyal Sorumluluk Projesi

Saklı Kalmış Tarihi Değerler HACİEMİROĞULLARI BEYLİĞİ

Milli, Manevi, Kültürel Değerlerimiz

Saklı Kalmış Tarihi Değerler
HACİEMİROĞULLARI
BEYLİĞİ

Milli, Manevi, Kültürel Değerlerimiz

Derleyen:
İsmail Kahraman

Editör:
Muzaffer Günay

Grafik Tasarım:
Şengül S. Geçal

Yayıncı Sertifika No:
42936

ISBN:
4293642936

“ İlim Kültür Tarih ve Teknoloji Araştırmaları Kütüphanesi (İKTAV)

www.belgeselyayincilik.com
www.gebzegazetesi.com
www.devrialem.tv
www.agrt.net
belgeselyayincilik@gmail.com

Sultan Orhan Mh. 1113 Sk. No: 15 Gebze / KOCAELİ

ÖN SÖZ

Öncelikle çok önemli olduğuna inandığım bu tarihi-kültürel projenin beni ziyadesiyle heyecanlandırıldığını belirterek satırlarıma başlamak istiyorum.

“Sahrada Açan Güller Derneği” Başkanı ve yönetimi olarak faaliyete başladığımız günden itibaren elimizden geldiği ölçüde toplum yararına olmak üzere, önemli çalışmalar, ses getiren etkinlikler yaptık ve bundan böyle de aynı heyecan ve enerjiyle çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Derneğimizin tüzüğünde yer aldığı üzere, amaçlarımızdan biri de Ordu ilinin sosyo-kültürel ve tarihi geçmişi bağlamında da çalışmalar gerçekleştirmek ve kamuoyu ile paylaşmaktır.

“Saklı Kalmış Değerler-Hacıemiroğulları Beyliği ve Milli-Manevi-Kültürel Değerlerimiz” projesinin temel gerekçesi, ilimizin sosyal ve kültürel tarihine ışık tutmak, bilimsel veriler ışığında katkı sağlamaktır.

Bu fikrimizi Araştırmacı-Yazar Sayın Muzaffer Günay ile paylaştık.

Kısa süre sonra Hocamız, çok geçmeden anılan proje ile geldi. Dernek yönetimi olarak bir değerlendirme yapmak suretiyle projenin sorumluluğunu üstlenmeye karar verdik.

Bu bağlamda Gebze’de faaliyet gösteren İKTAV Belgesel Yayıncılık Yönetim Kurulu Başkanı Sayın İsmail Kahraman’ı davet ederek görüştük. Vakit geçirmeden paydaşlarımız olarak Ordu Kültür-Turizm Müdürlüğü ve İKTAV ile birlikte çalışma konusunda anlaştık. Projeyi tamamlayıp Sayın Valimiz Seddar YAVUZ’a sunduktan sonra İç İşleri Bakanlığı Sivil Toplum İlişkiler Genel Müdürlüğü’ne gönderdik. Bir müddet sonra projemiz onaylandı.

Çalışmalarımıza proje gereği, “**Ordu ve Doğu Karadeniz’in fatihi Hacıemiroğulları Beyliği hakkında kamuoyunu ve basın bilgilendirme ve tanıtım toplantısı**” yaparak ilk etkinliğimizi gerçekleştirdik. 20 Ocak günü Ordu Ticaret Borsası’nın toplantı salonunda düzenlenen programa basın mensupları, oda başkanları, sanayici ve iş adamları ile STK temsilcileri katılım gösterdi. Tanıtım odaklı programda ben ve Sayın İsmail Kahraman birer konuşma yaptık sonra, ilgili görsellerin sunumuyla birlikte toplantı sona erdi.

Konuşmamı bitirirken başta İç İşleri Bakanlığı ve Sayın Valimiz olmak üzere bize bu çalışmamızda destek veren herkese teşekkür eder, saygılar sunarım. 30.05.2020

Nurten KELEBEKLİ

Sahrada Açan Güller Derneği

Yönetim Kurulu Başkanı

İçişleri Bakanlığı
Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü
Sahrada Açan Güller Derneği
PRODES Sosyal Sorumluluk Projesi

HACİEMİROĞULLARI BEYLİĞİ

*Anlat bana bir parçacık ecdâdımı anlat;
Muhtacım o efsaneye tarihe masal kat!*
MİTHAT CEMAL KUNTAY

YAYINA HAZIRLAYIP DERLEYEN
İKTAV BELGESEL YAYINCILIK
www.iktav.com

HACİEMİROĞULLARI

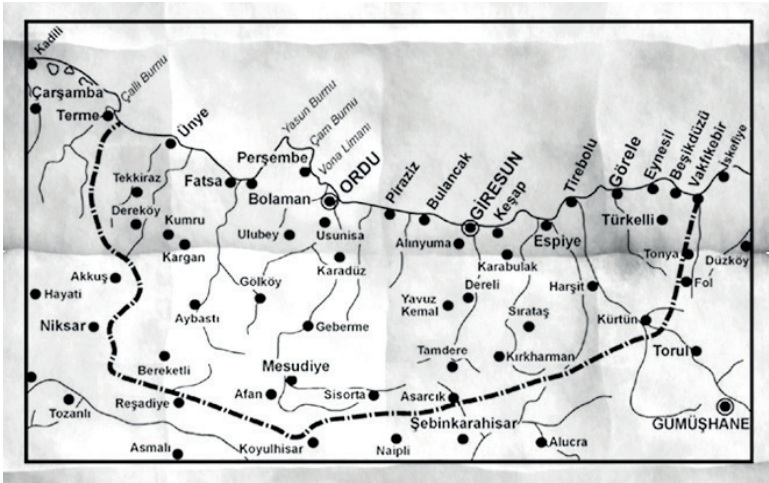
OĞUZ TÜRKLERİNİN ÇEPNİ BOYUNDAN

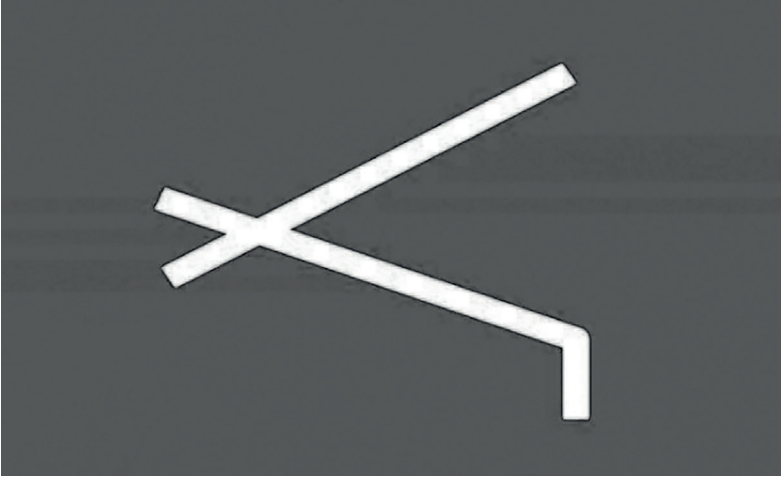
*“Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır,
Toprak eğer uğrunda ölen varsa vatandır.”*

1301 yılında Trabzon’un fethinden 160 yıl önce, Ordu-Mesudiye’de kurulan Hacıemiroğulları Beyliği’nin tarihini anlamak ve anlatmak için Doğu Karadeniz’i vatan yapan ve Türk-İslam medeniyetini bölgeye getiren Oğuz Türkleri’nin Çepni boyunu çok iyi bilmek gerekiyor.

Oğuz Kağan Destanı’na göre Oğuzlar’ın 24 boyundan biri olan ve Oğuz Kağan’ın oğlu Gök Han’ın soyundan geldikleri kabul edilen Çepniler, Ünlü dil bilimci Kaşgarlı Mahmud’un Divân-ı Lügati’t-Türk’te belirttiği yirmi iki Oğuz bölüğünden yirmi birincisidir. Kaşgarlı Mahmut Çepnileri şöyle tanımlar:

“Çepniler, bir Oğuz boyudur. Boyun genel özelliği asi, atılgan, cesur, mert ve savaşçı olmalarıdır. Çepni kelimesi düşmanla savaşan, mert, yiğit, asi, cesur anlamında kullanılmıştır.”

Karadeniz’i Vatan Yapan Çepni Türkleri Kimdir?

Ordu merkezli Doğu Karadeniz bölgesinde beylik kuran Hacıemiroğulları’nın da atası olan Çepniler, günümüzde Rumeli ve Anadolu’da yaşarlar. Karadeniz bölgesinde yaşayan Çepniler ile ilgili önemli bilgiler veren , Prof. Dr. Faruk Sümer “Oğuzlar-Türkmenler” isimli eserinde Çepnilerin, Anadolu’nun değişik yerlerinde yaşadıklarını, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Trabzon, Bayburt olmak üzere Karadeniz Bölgesi’nde yoğun olarak yaşadıklarından ve Çepnilerin çoğunlukla Sünni olduğundan bahseder. Ayrıca kitapta 1515 tarihli tahrir defterlerine göre Giresun ve civarındaki illerin Vilayeti Çepni isimli bir idari bölge olarak gösterildiğini yazmaktadır.

Bu bölgenin Samsun’dan itibaren sahili takip eden kısmının Çepniler tarafından Türkleştirildiği, Canik bölgesine adını veren Hristiyan kavmin yok olduğu ve Türkler’in Giresun’a kadar ilerleyip Küçük beylikler kurduğunu söylenmektedir.

Çepniler; 1071’de Anadolu’nun, 1277 yılından itibaren de Karadeniz Bölgesi’nin fethedilmesinde önemli görevler üstlendiler. 1277 yılında Sinop’a saldıran Trabzon Rum Pontus İmparatorluğu’nun ordusunu bozguna uğrattılar. Bu yıllarda Çepnilerin önemli bir kısmın Sinop yöresinde yaşadığı görülüyor.

1404 yılında Timur'a giden İspanyol elçisi Clavijo, Ordu ve Giresun'un Hacıemiroğulları Beyliği'nin kurucusu olan Hacı Emir Bey'in oğlu Hacı Süleyman Bey'in elinde olduğunu yazar ve 10.000 kişilik bir kuvvete sahip olduklarını belirtir.

Çepniler'in savaşı karakterleri, önemlerini günümüze yansıta-
cak kalıcı eserler meydana getirmelerini engellemiştir. Çepnilere ait
kabileler, değişik tarihlerde farklı cephelerde savaşmışlar ve ordu ile
gittikleri bölgelere yerleşmişlerdir. Selçuklu ve Osmanlı döneminde
cepheden cepheye koşarak şehit oldukları için nüfusları azalmıştır. Şa-
irin ifade ettiği gibi, bu vatan toprağın kara bağrında sıra dağlar gibi
duran isimsiz ve mezarsız yatan şehitlerindir. Bugün Ordu, Giresun,
Gümüşhane ve Trabzon yaylalarında çok sayıda toplu şehitlik bulun-
maktadır. Bu şehitliklerin bulunduğu bölgeler Meşhet, Meşhet obası
ve Meşhetgiranı gibi adlarla anılmaktadır.

Trabzon Sancağı'na 1486 yılında tabi olan Çepni vilayetinde top-
lam 73 köy bulunduğu 1583 tarihinde ise köy sayısının 202 olduğu gö-
rülmektedir. Bu köylerde nüfusun asıl çoğunluğunu Çepniler oluşturu-
maktadır. Bunlar 15. ve 16. yüzyılda bölgenin hakimiyetini tamamen
ellerine geçirmişlerdir. Trabzon Rum Devleti yıkılana kadar bu durum
devam etmiştir. Çepnilerin bir kısmı Sinop bölgesinden Ordu'ya da
gelmiştir. Çepnilerin asıl yerleşim yerlerinden biri de Giresun'dur.
Harşit Vadisi ve çevresinde yerleştikleri kışın ise Kürtün, Doğankent
arasında kışladıkları belirtilmektedir.

Rumeli ve Balkanları Vatan Yapan Çepni Türkleri

Osmanlı Devleti kurulmadan önce Sarı Saltuk ve İzzeddin Keykavus ile birlikte Bulgaristan Tuna boyları, Deliorman, Silistre ve Romanya Dobruca bölgelerine geçen Türkmenler, Çepni boyundandır. Deliorman ve Dobruca'daki bu Çepniler hem yerel Kıpçak ve Peçenek halklarıyla hem de daha sonra gelen diğer Türkmen boylarıyla karışmışlar ve Çepni kültürünü yitirmişlerdir. Ancak birçoğu da Batı Anadolu'ya geri göçerek bugünkü Batı Anadolu Çepnilerini oluşturmuştur. Dobruca'da bulunan Türkler, kendilerinin Türkmen olduklarını ve inanç önderlerinin Sarı Saltuk olduğunu söyleyerek bugün bile camilerde ve tekkelerde onun adına dualar ederler.

Karadeniz'in Karşı Yakasında Gagavuz Çepnileri

Osmanlı devleti öncesi İzzeddin Keykavus ile bugünkü Romanya ve Moldova'ya giden Çepniler, İzzeddin Keykavus tarafından Hristiyanlığa geçmiştir. Keykavus'tan dolayı bu Çepnilere Gagavuz dendiği ileri sürülür. İlginç olan Gagavuz Türkleri'nin Ordu, Giresun ve Trabzon ağzıyla konuştuğu tespit edilmiştir. Örneğin "Geçen Sene" yerine Doğu Karadeniz'de kullanılan "Bildır" kelimesi kullanılır. Daha bunun gibi birçok ortak kelime bulmak mümkündür.

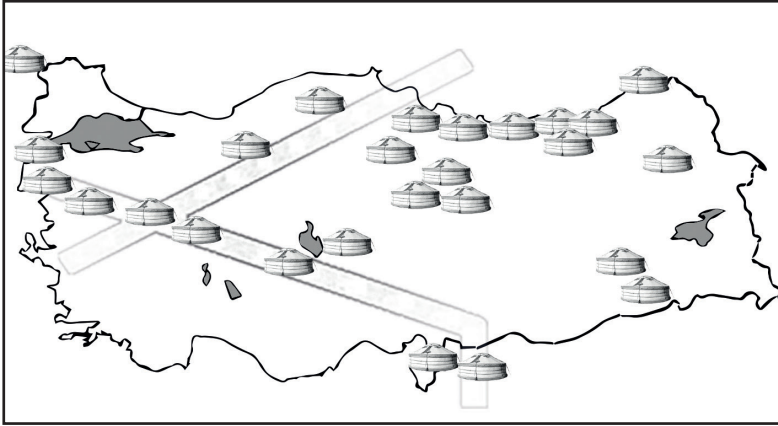
Safevi Devleti'nin Kurulmasında Çepniler

Ünlü tarihçimiz merhum Prof.Dr. Faruk Sümer, Çepniler'in Anadolu'da ki dini hareketlerde aktif rol oynadığını belirtmektedir. Osmanlı devletinden önce Anadolu'da gerçekleşen Baba İshak ayaklanması İlhanlı Hükümdarı Olcayto'nun 12 İmam Şiiliği'ni kabul etmesi ve Safevi tarikatından Şeyh Cüneyt ile haleflerinin Anadolu'daki faaliyetlerinde Çepniler'in etkili olduğunu söylemiştir. Baba İshak Türkleri Malatya bölgesinde yaşamışlar ve göçebe oldukları için de Anadolu şartlarında fakir bir hale düşmüşlerdir. Tarihçi Ebu'l Ferec onların silah alabilmek için hayvanlarını sattıklarını yazmıştır. Bu Türkler askeri hizmetlerde görevlendirilmemişler, raiyyet muamelesine tabi tutulmuşlardır ki, bu da Türkmenler arasında rahatsızlık yaratmıştır. Bu ayaklanma ekonomik nedenler dolayısı ile çıkmıştır deniyor. Baba İshak Türkleri bunun için ayaklanmışlardır. Sivas, Tokat ve Malatya'da savaşa katılan Türkmenler sonunda Baba İshak'ın öldürülmesiyle başsız kalınca, Selçuklu ordusuna yenilmişlerdir. Bunların çoğu savaşın sonunda kılıçtan geçirilmişlerdir. 1304 yılından sonra Şiilik, Anadolu'da yayılma eğilimi göstermiş Türkmen grupları bu mezhebe katılmaya başlamışlardır. Sivas Tokat, Amasya, Canik, Malatya bölgelerinde Şiilik yayılmıştır. Bunu yayanların başında yine Hacı Bektaş Veli ile bağlantısı olan ve Çepnilerle bağlantısı olan Barak Baba ve dervişleri olmuştur. Yine Çepnilerle bağlantısı olduğu söylenen bir diğer olay Şeyh Cüneyt ve haleflerinin Anadolu'daki faaliyetleridir. Şeyh Cüneyd ile başlayan hareket, Babası Şeyh Haydar ile sürdürülmüş ve en sonunda Şah İsmail ile İran'da Safevi devletinin kurulması gerçekleşmiştir. Bütün bu aşamalarda Çepniler aktif rol oynamışlardır. Aslında Safevi devletinin kurulmasında pek çok Türkmen grubu rol oynamışlardır.

Kurtuluş Savaşı'na Gönüllü katılan Çepni Alayları

Birinci Cihan Harbi'nden sonra Doğu Karadeniz bölgesindeki Rumlar, Pontus devletini kurma hayallerini gerçekleştirmek isterler. Bunun üzerine Karadeniz'i vatan yapan Çepnilerin torunları harekete geçer. Çepniler, Rum ve Ermeni çetecilere karşı savaşıp Doğu Karadeniz'de asayişi sağlar. Atatürk, 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktığında Giresun Çepnileri'nden olan Topal Osman Ağa ve arkadaşlarını Milli Mücadele'ye davet eder. Topal Osman, kendisi de bir Çepni Türk'ü olan Kâzım Karabekir'in tavsiyesiyle Giresun Çepnilerinden oluşan bir muhafız kıtası seçer. Topal Osman ve Giresun Çepnileri bu görevi başarıyla yerine getirmiş ve Cumhuriyet'in ilanına kadar Atatürk'ün en yakın silahlı muhafızları olmuşlardır. Özellikle Kurtuluş Savaşı'nın çok önemli cephesi olan Ankara Polatlı ve Haymana'da yapılan, tarihe en uzun süren meydan muharebelerinden birisi olarak geçen, 22 gün 22 gece süren Sakarya Meydan Muharebesi'nde Giresun'dan Topal Osman Ağa komutasında 47. Gönüllü Giresun Alayı ve Hüseyin Avni Alparslan komutasında 42. Gönüllü Giresun Alayı Sakarya Zaferi'nin kazanılmasında çok önemli rol üstlenmişlerdir. Haymana ve Afyon'daki Giresun şehitlikleri bunun en önemli belgesidir.

Çepnilerin Anadolu'da Yaşadığı Bölgeler

Trabzon, Kürtün, Ordu, Mesudiye, Gürgentepe, Koyulhisar, Suşehri, Akıncılar, Canik, Giresun, Görele, Eynesil, Beşikdüzü, Şahinkaya, Ataköy, Akdoğan, Maraşlı gibi birçok yerde yoğun olarak Çepni boyları yaşamaktadır. Bugün bile Rize'nin İyidere, Kalkandere, Çayeli, Derepazarı ilçelerinde değişik adlarla birçok Çepni sülalesi bulunmaktadır. Trabzon, Gümüşhane, Giresun, Görele, Espiye, Eynesil başta olmak üzere birçok yüksek köyde Çepniler yaşamaya ve geleceklerini sürdürmeye devam etmektedir.

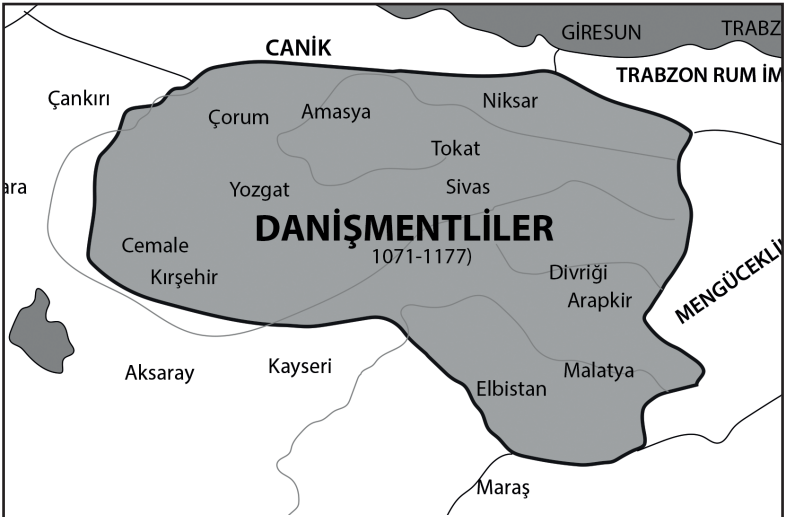
Batı Karadeniz'de Kastamonu'nun Tosya ve Çatalzeytin ilçesinde "Çepni" adında köyler bulunmaktadır. Ayrıca Şanlıurfa'da tamamen Çepni Türkmenleri'nden oluşan Yaslıca adında bir belde vardır. Ayrıca Ege bölgesinde Manisa, İzmir; Marmara'da Çanakkale ve Balıkesir'de yaşarlar. Sivas, Gaziantep'te de Çepni köyleri vardır. Çanakkale Küçükukuyu'da bulunan Büyük Çetmi ve Küçük Çetmi köylerinin ve civar köylerin halkının önemli bir bölümü Çepni kökenlidir. Bolu Merkez ve Mudurnu ilçesinde birer tane Çepni köyü bulunmaktadır. Bursa'nın Mudanya ilçesinde de bir Çepni köyü bulunmaktadır.

HACİEMİROĞULLARI BEYLİĞİ TARİHİ

*Ardına bakmadan yollara düşen
Şimşek gibi çakıp sel gibi coşan
Huduttan Hududa yol bulup koşan
Cepheden cepheyi soranlarındır*

Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize ve Artvin bölgesinde Türk-İslam medeniyetinin gelişip yayılmasında Oğuz Türkleri'nin Çepni boyunun çok önemli bir rolü vardır. Çepni Türkleri dendiğinde akla Anadolu'da kurulan ilk Türkmen beyliklerinden biri olan Danişmendliler gelir.

Kurucusunun adı ile ünlenen Danişmendliler, 1071 Malazgirt Meydan Muharebesi'nden sonra kurulmuştur. Başkent önce Sivas, daha sonra Niksar olmuştur. Hâkim olduğu coğrafya ise Sivas, Amasya, Tokat, Çorum, Yozgat, Kayseri, Malatya ve Gümüşhane'dir. Danişmendliler, 1178 yılında Anadolu Selçukluları tarafından tarih sahnesinden silinir.

Tıpkı Taceddinoğulları gibi Danişmendliler'in torunlarından olan Hacıemiroğulları, 1301 yılında Ordu'nun Mesudiye ilçesinde kurulmuştur. Bazı tarihi kaynaklarda beyliğin adı Bayramoğulları olarak da geçer. Bunun sebebi beyliğin kurucusunun Bayram Bey mi; yoksa oğlu Hacı Emir İbrahim Bey mi; tam olarak belirlenememesidir.

Şüphesiz Hacıemiroğulları Beyliği'nin tarihsel önemi çok büyüktür. Hacıemiroğulları kurulduğunda Trabzon Rum İmparatorluğu bölgeye hakimdir. Hacıemiroğulları, 1397 yılında Giresun'u fethederek Samsun'dan Trabzon'a kadar olan bölgeyi vatan yapmıştır. Trabzon Pontus Devleti'nden 69 sene vergi almıştır. Bölgeye fındık ekim-dikimini getirerek Karadeniz'in kaderini değiştirmiştir. Hayvancılık ve ziraatı geliştirip bölgenin kalkınmasını sağlamıştır. Bugün Samsun, Ordu ve Giresun'da Bayramlı adı ile birçok köy ve belde bulunması bile Hacıemiroğulları Beyliği'nin Karadeniz'deki köklü geçmişini gözler önüne sermektedir.

Ordu ve Giresun'u bir daha değişmemek üzere ebedi Türk yurdu haline getiren Hacıemiroğlu Süleyman Bey'dir. Süleyman Bey, Ordu'da 2 yıl süren bir hazırlıktan sonra 12 bin kişilik bir ordu toplamış ve sahilden hareketle Giresun'u kuşatmıştır. Giresun Kalesi, çok çetin çarpışmalardan ve birçok Türk neferinin kaybindan sonra 1397'de alınabilmiştir. Giresun bu tarihten sonra bir daha işgal edilmemiş ve ebedi Türk yurdu olarak kalmıştır.

HACİEMİROĞULLARININ ATASI DANIŞMENT GAZİ

Hacıemiroğulları'nın atası olan Danişment Gazi, Battal Gazi'nin 2. nesilden torunudur. Battal Gazi'nin kızıyla evlenen Malatya Beyi Emir Ömer'in bir kızı olur. Emir Ömer, kızını Meliklerden Ali bin Mızrap ile evlendirir. İşte Danişment Gazi, bu evlilikten dünyaya gelmiştir.

Dini ve idari konularda kendisine danışıldığı için Danişment Gazi olarak adlandırılmıştır. Bir gün rüyasında iki cihan güneşi Hz. Muhammed Mustafa'yı görür. Hz. Peygamber, Allah'ın inayetinin onunla olduğunu, çok gazalar yaparak çok yerler fethedeceğini müjdelir. Bunun için halifeden izin alınır. Halife, Malatyalılar'ın gaza ve cihat yapma kararına çok sevinerek izin verir; harp malzemeleri ve erzak yönünden destekler. Her tarafa haber salınır ve 40.000 kişilik bir ordu teşkil edilir.

1235'de yazılan Danişmentname'ye göre, Malatya'dan hareketle Sivas'a gelinir. Orduya Emir Ömer'in oğlu Sultan Turasan ve Melik Danişment komutan tayin edilir. Sivas harabe halindedir. Onarılır ve başkent yapılır. Daha sonra orta Anadolu'daki fetih faaliyetlerine devam edilir. Danişmentliler, Ankara, Kastamonu ve Kayseri çizgisinin kuzeyinde kalan ve Karadeniz'e kadar olan kısmı fetheder. 1085 yılında bütün Orta Anadolu'ya hâkim olurlar. Anadolu'nun Türk vatani yapılmasında Danişmentliler büyük rol oynamıştır. Bu arada 1. Haçlı seferi başlar, Selçuklularla beraber Haçlılara büyük darbeler indirilir. Danişment Gazi Niksar'ı aldıktan sonra burayı başkent yapar ve Karadeniz'in fetih faaliyetlerini buradan yönetir.

Trabzon'u almak için yürüttüğü Canik Seferi sırasında Perşembe Yaylası'nda pusuya düşürülür. Yanındaki erlerin ve gazilerin büyük kısmı şehit düşer. Kendisi de ağır yara alır ve Niksar'a çekilir. 1105 yılında şehitlik mertebesine ulaşır. Vasiyeti gereği Niksar'a gömülür ve adına bir türbe yaptırılır. Danişment Gazi'nin ve ordusunun pusuya düşürüldüğü Perşembe Yaylası'nda aradan 900 yıl geçmesine rağmen hala yöre halkının katıldığı anma toplantıları düzenlenmektedir. Bu toplantıda dualar edilip kurbanlar kesilmektedir.

Urfalı tarihçi Mateos, Danişment Gazi'nin ölümü üzerine Vakâyî-nâme'sine şöyle not düşmüştür:

“Roma memleketinin büyük emiri Danişman öldü. O iyi bir adam, memleketi imar edici ve Hristiyanlar'a karşı çok merhametli bir zattı. Onun tabiiyetinde bulunan Hristiyanlar onun ölümü üzerine büyük matem tuttular.”

Danişment Gazi'nin ölümünden sonra kardeşler aralarında taht kavgaları başlar. Sivas dahil fethedilen yerlerin büyük kısmı elden çıkar. Bir tek Malatya kalmıştır...

Malatya'da bulunan Hacıemiroğulları Müzesi

HACİEMİROĞULLARI BEYLİĞİ VE MALATYA

1301 yılında Ordu Mesudiye’de kurulan Hacıemiroğulları’nın tarihinde Malatya’nın çok önemli yeri ve önemi bulunmaktadır. Malatya ilk kez Hz. Osman tarafından 656 yılında kuşatıldı ise de alınamadı. Daha sonraları Muaviye, Suriye ve Irak’tan topladığı halkı Malatya ve yakın çevresine getirip yerleştirdi. Böylece Malatya’yı Bizanslılara karşı yapacağı seferlerde bir üs durumuna getirmiş oldu.

Emeviler döneminde Halife Ömer b. Abdülaziz kaçmakta olan Darende halkını Malatya’ya yerleştirdi. Cavana bin el Haris’i de buraya Vali olarak atadı. Bir zaman sonra Bizans ordusu Malatya üzerine yürüdü. Halk Halife Hişam’dan yardım istedi. Bunun üzerine Hişam, Malatya’ya girdi. İlerleyen yıllarda Malatya birkaç kez el değiştirdi.

Selçuklular Dönemi

11. yüzyılda Türkler akın akın Anadolu’ya yöneldi. 1057’de Malatya Türkler’in eline geçtiyse de Bizanslılar geri aldı. 1071’de Malatya tekrardan Türkler’in eline geçti. 1222’de Malatya’nın hâkimi Belek oldu. Kısa süre sonra Moğol ordusu, Malatya önlerine geldi. Subaşı Reşideddin, halktan 40 bin altın toplayarak Moğol komutanına verdi ve Azerbaycan’a gitmelerini sağladı. II. Keykavus, Şerafettin Ahmed’i Malatya’ya gönderdi. Şerafettin Ahmed’in Moğollar’a yenilmesi üzerine bu kez Ali Bahadır gönderildi. Halk, Bahadır’ı iyi karşıladı. Onun otoritesi ile yeni yollar açıldı, kıtlık sona erdi. Moğol komutanı Baycu Noyan Malatya üzerine yürüyünce, Ali Bahadır, Kâhta’ya kaçtı. Baycu Noyan, Kılıç Arslan’ı tanımları için Malatyalılara yemin ettirdi. Kılıç Arslan’ın emirlerinden Fahrettin Ayaz, Malatya’ya tayin edildi. 1258’de Ali Bahadır tekrar Malatya’ya dönerek Vali Fahrettin Ayaz’ı öldürttü. Fakat Moğollar’ın ilerlediğini görünce Sultan İzzeddin’in yanına döndü.

Moğol baskısı giderek artıyordu. Türkmenler de fırsat buldukça ayaklanıyordu. İlhanlı Hanı Olcayto, egemenliğinin çökmekte olduğunu görünce, 1314 yılında Emir Çoban’ı naip tayin eylemişti. Olcayto için haraç toplayan Mardu ve Cemaleddin, Malatya halkına sürekli baskı uyguladılar. Malatya halk acı içinde idi.

Halep Memluk Emiri Seyfettin Tengiz, Malatya'ya varınca Cema-leddin ve Hızır bağışlanma dileğinde bulundular. Malatya halkı şehre girmeyi başardı.

Osmanlılar Dönemi

1401 yılında Timur, Malatya'yı ağır hasara uğrattınca halk onun egemenliğini kabul etti. 1515 yılından itibaren Malatya huzur şehri oldu. Osmanlıya başkaldıran Türkmen aşiretleri kısa zamanda hızla artarak 50 bine ulaştı. Osmanlı, ayaklanmayı güçlkle bastırdı. Bir süre sonra Kızıroğlu Mustafa Malatya ve Sivas'ı haraca bağladı. Birkaç yıldan beri devam eden Celali isyanları Malatya ve yöresine büyük zararlar verdi. İlerleyen zamanda birçok ayaklanma ve saldırılar devam etti.

19. Yüzyılın başlarında Malatya harap durumda idi. 1838 yılında Osmanlı Ordusu komutanı Hafız Paşa, karargâhını Harput Mezra'dan Malatya'ya taşıyınca, eski Malatya tamamen terk edilmeye başlandı. Askerlerini barındıracağı ev bulamayan Hafız Paşa, bağlara göçen halkın evlerine el koydu. Zaman içinde bağların bulunduğu Asbuzu yöresi yani bu günkü Malatya gelişmeye başladı. Fakat Malatya'nın asıl gelişmesi, Cumhuriyet döneminde olmuştur. 1893'de şehrin genel nüfusu 133 bin 244 oldu. Malatya, 20 Nisan 1924'de il oldu.

HACİEMİROĞULLARININ GEÇMİŞİNE IŞIK TUTAN TÜRK DESTANLARI

Çepnilerin manevi tarihinde, 8. yüzyılda Malatya’da yaşayan Battal Gazi’yi anlatan Battalname, Hacıemiroğulları’nın atası Danişmend Gazi’yi anlatan Danişmendname ve Rumeli ve Balkanları vatan yapan Sarı Saltuk’u anlatan Saltukname’nin ayrı bir yeri vardır. Bu üç destan sadece Çepniler’in değil Anadolu ve Rumeli’deki Türk İslam Medeniyeti tarihine de ışık tutar. Bu destanlar Çepni Türkleri tarafından başlatılmış ve tarihi süreç içerisinde birbirini tamamlar şekilde devam ettirilmiştir

Battalname

Battalname, yaptığı her savaşta galip gelmiş olan Seyyid Battal Gazi’nin Anadolu’da Hristiyanlarla yaptığı savaşları ve kahramanlık hikayelerini anlatır. Kitabın üslubu Dede Korkut hikayelerini anımsatır. Danişmendname’den önce yazıldığı tahmin edilmektedir. Battal Gazi’nin asıl adı Abdullah’dır. Antakyalı veya Şamlı olduğunu söyleyenler olduğu gibi Emeviler hizmetinde çalışan bir Türk olduğu da söylentiler arasındadır.

Battalname, 8. yüzyılda başlayıp İstanbul’un fethine kadar 500 yıl devam etmiş önce Arap-Bizans, sonra Türk-Bizans mücadelesinin atmosferi içinde doğmuş bir destandır. Cihat ve gaza ruhu kuvvetli biçimde kendini hissettirir.

Battal Gazi, Mervan’ın oğlu Mesleme’nin İstanbul kuşatması sırasında üstün kumandanlık ve yiğitlik vasıfları göstermiştir. 740 yıllarında Hristiyanlarla yapılan bir savaşta Eskişehir’de Akroin denen yerde ölmüştür. Afyonkarahisar’da öldüğüne dair rivayetler de vardır. İstanbul surları dibinden gömülü olduğu inandırılır.

Danişmendname

Danişmendname, 12. yüzyılda sözlü olarak şekillenen, 13. yüzyılda yazıya geçirilen İslami Türk destanıdır. 11. yüzyılda yaşamış olan Türk devlet adamı Melik Danişmend Gazi’nin hayatını, savaşlarını ve Anadolu’daki bazı şehirlerin fethini anlatmaktadır. Tıpkı Battalname gibi İslami gaza ve cihat örgüsüne dayalıdır.

Eser, ilk önce Anadolu Selçuklu Sultanı 2. İzzeddin Keykavus'un emriyle İbn-i A'lâ tarafından derlenmiştir. Osmanlı Hükümdarı 2. Murad'ın emriyle Tokat Dizdarı Arif Ali, Danişmendname'yi Türkçe olarak manzum parçaları dahil 17 bölüm halinde yazmıştır.

Saltukname

Saltukname, 13. yüzyılda yaşadığı kabul edilen savaşçı Türk Dervişi Sarı Saltuk Dede'nin yaşamını ve savaşlarını anlatan halk ağzından derlenmiş bir eserdir. Cem Sultan'ın isteğiyle yaklaşık 1474-1480 yılları arasında Ebu'l-Hayri Rumi tarafından derlenmiştir. Bu esere göre asıl adı Şerif Hızır olan Sarı Saltuk gördüğü bir rüya üzerine Seyyid Battal Gazî'nin ve Hz. Hamza'nın silahlarına ve Hz. Ali'nin Anka-bil adlı kanatlı atına sahip olur. Rumeli'ye, Türkistan'a ve Anadolu'da Sivas'a gider. Kaf Dağı'na çıkarak birçok canavar ve devle savaşır. Rumeli'den Müslümanlara eziyet eden Hristiyanlara engel olmak için Kufe'den asker toplar, gemilerle Karadeniz'e açılır. Karaya çıkarak, Edirne, Dobruca ve Üsküp gibi şehirleri fetheder. Anadolu'ya geçer. Şahmeran ülkesine gider. Firengistan'a sefere çıkar. Mağrip'te cin ülkesine ve Avrupa içlerine akınlar yapar. Sonunda içtiği zehirli bir su ve bir fedainin hançeriyle ölür.

Saltukname, zaman içinde sürekli zenginleştirilmiştir. Anadolu Selçuklu sultanları ve bazı Osmanlı sultanları da eserde yer alır.

HACİEMİROĞULLARI BEYLİĞİ NİN MESUDİYE'DE KURULUŞU

Selçuklular Danişmentliler Beyliği'ni 1178 yılında yıkar. Ancak Selçukluların 1243'de Köseadağ Savaşı'nı Moğollar'a karşı kaybetmeleri sonucu Moğol dönemi başlar. 1335'de İlhanlılar'ın sona ermesi ile Anadolu'da Türk beylikleri dönemi başlar.

Bu dönemde Danişmentlerin torunları, Karadeniz'de her ikisi de kardeş çocukları olan iki beylik kurmuşlardır. Bunlar Niksar'da kurulan Tacettinoğulları Beyliği ve Mesudiye Kayaköy'de kurulan Hacıemiroğulları Beyliği'dir.

Hacıemiroğulları Beyliği'nin ilk başkenti Ordu Mesudiye'nin Kaleköy köyüdür. Daha sonra Başkent, Ordu ilinin güneyinde yer alan Eskipazar'a taşınmıştır. Türkler bu yöreye, "Başkent" anlamına gelen "Ordu" ismini vermiştir. Ordu ilimizin adı buradan gelmektedir.

Beyliğin kurucusu olan Bayram Bey, beyliğin güneyindeki yüksek dağlar sayesinde cephe gerisindeki güvenliği kolay sağlamış, fırsat buldukça batıdan doğuya, güneyden kuzeye doğru sürekli akınlar düzenlemiştir. Bayram Bey döneminde 1313 yılında Maçka'ya, 1332 yılında Maçka'ya bağlı Hamsiköy'e, 1348 yılında ise Trabzon'a akınlar düzenlemiştir. Günümüzde bu akınlarda şehit olanların toplu mezarları yüksek yaylalarda tespit edilmiş ve koruma altına alınmıştır. Bayram Bey'in 1357 yılında öldüğü ve türbesinin Mesudiye'ye bağlı Kaleköy'de olduğu tahmin edilmektedir.

Hacıemir İbrahim Bey Dönemi

Bayram Bey'den sonra beylik idaresini Hacıemir İbrahim Bey almıştır. Hacıemir İbrahim Bey'in ilk faaliyeti 19 Aralık 1356'da Trabzon tekfurı III. Alexius'un idam ettirdiği 14 Türkün intikamını almak olmuştur. Hacıemir İbrahim Bey, 13 Kasım 1357'de Canik dağlarının eteklerinden Trabzon Pontus devleti için önemli olan Maçka'ya bir sefer düzenlemiş ve Maçka bölgesinden büyük ganimet elde etmiş. Türk akınlarını önlemek için Trabzon Tekfurı I. Basileos kızı Teodora'yı Hacıemir İbrahim Bey ile evlendirmek için 13 Kasım 1358'de Giresun kalesine gelmiştir. Böylece Basileos, Hacıemir İbrahim Bey'in Trabzon üzerine yaptığı baskıyı önlemeyi amaçlamıştır. Trabzon tekfuruları beyliklerle iyi geçinmek ve ayakta kalabilmek için diğer Türk beyleriyle de akrabalık ilişkileri kurmuşlardır. Trabzon Devleti'nin 1320'den sonra varlığını sürdürmesindeki en önemli etkenlerden biri de bu evlilikler olmuştur.

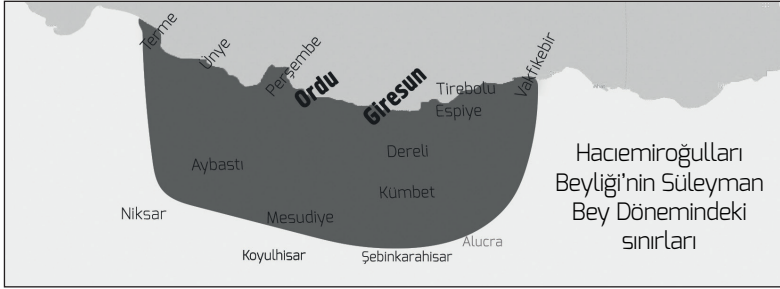
Trabzon Tekfurı III. Alexius, Hacıemiroğulları üzerindeki baskısını kontrol edebilmek için kızı Eudokia'yı Tacettinoğulları Beyliği'nin başındaki Tacettin Bey ile evlendirir. Bu gelişmeler sonrasında Hacıemiroğulları bir yandan Trabzon Devleti ile savaşırken diğer yandan da batı komşusu Tacettinoğulları ile mücadele etmeye başlar. Tacettinoğulları'nın bu davranışı Sivas beyi Kadı Burhanettin tarafından takip edilmektedir.

Kadı Burhanettin, Tacettin Bey'i uyarmak için bir mektup yazıp elçiyle gönderir. Mektupta şu cümleler yazılıdır:

“Onların atalarından miras kalmış mülküne göz dikip düşmanlık ve kavga yolunu tutmuş, dostluk ve kardeşlik haklarını çiğnemişsin. Bu bana çok çirkin geldi. İyi huyundan ve temiz tabiatından beklenen şeylerin tersini yaptın.”

Tacettin Bey, elçiye Hacıemiroğulları topraklarına saldırmayacağına dair söz verir. Ama Hacıemir İbrahim Bey'in hastalanmasını fırsat bilerek sözünden döner ve 12.000 atlı ile Hacıemiroğulları topraklarına saldırır. Bu saldırıya Hacıemir İbrahim Bey'in oğlu Süleyman Bey karşı koyar. Savaşın sonunda Tacettinoğulları büyük kayıplar vererek geri çekilir. Tacettin Bey savaş meydanında ölür. Bu olay üzerine Kadı Burhanettin ordusunu toplayıp Niksar'a gelir. Şehrin ileri gelenleri şehrin anahtarını Kadı Burhanettin'e teslim eder. Her iki beylik Kadı Burhanettin'in huzurunda saldırmazlık anlaşması yaparlar. Süleyman Bey, Kadı Burhanettin'e bağlılığını bildirir. Bunun üzerine 1386 yılında Kadı Burhanettin, Reşadiye Kalesi'ni içindeki erzak ve kıymetli eşyalarla birlikte Hacıemiroğulları Beyliği'ne bağışlar.

Süleyman Bey Dönemi

Süleyman Bey, beyliğin yönetimini 1386 yılında babası Hacıemir İbrahim Bey hastalınca devralmıştır. Hacıemir İbrahim Bey iyileşince beyliğin yönetimini oğlundan geri almak istese de bu gerçekleşmez. Hacıemiroğulları Beyliği, en parlak dönemini Süleyman Bey zamanında yaşamıştır.

Bu dönemde, 1403 yılında Hacıemiroğulları Beyliği'nin sınırları Vakıfkebir'in batısından Terme'ye kadar uzanmakta, Terme'den güneye Nıksar'ın doğusuna çekilecek bir çizgi beyliğin batı sınırını oluşturmaktadır. Güney sınırı Kelkit vadisini takip etmekte, Koyulhisar, Şebinkarahisar, Alucra, Şiran ve Torul'u dışarıda bırakacak şekilde Kürtün'e uzanmaktadır.

İspanya Kralı Henri'nin elçisi Klavijo, Timur'a giderken Bolaman Kalesi'nde konaklar ve buradan Tirebolu'ya geçer. Klavijo'nun aktardığına göre, sahil boydan boya "ARZAMİR" adlı Türk beyine aittir. Bu beyin 10.000 atlısı olduğunu ve Trabzon Devleti'nden vergi aldığını söyler. Bu beylik Hacıemiroğulları Beyliği'dir.

Osmanlı Dönemi

Yıldırım Beyazıd, 1398 yılında Samsun'a doğru sefere çıkar. Beyazıd, Samsun'u fethettikten sonra bölgede bulunan küçük beyliklerin yöneticileri Osmanlı hakimiyetini kabul eder. Böylece Osmanlı sınırı Trabzon'a kadar dayanır. Süleyman Bey'in Osmanlı hakimiyetini kabul etmesinden sonra, beylik yönetiminin yine kendisine bırakıldığı tahmin edilmektedir. Osmanlılar, 1402'de Ankara Savaşı'nı kaybedince, Hacıemiroğulları Beyliği yine bağımsızlığına kavuşur.

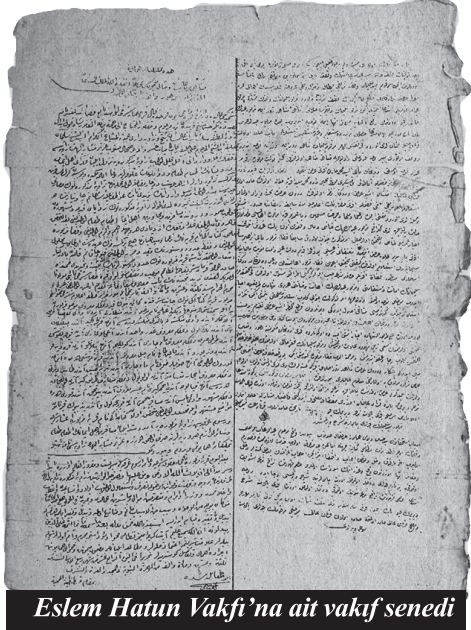
ORDU TARİHİNE IŞIK TUTAN ÖNEMLİ BİR BELGE

Süleyman Bey'in Esleme Hatun adında bir kızı olur. Esleme Hatun, Reşadiye'de Cimi Dede Vakfı'nı kurar. 1411 tarihini taşıyan ve o bölgede bulunan en eski tarihi belge olan Vakıf Senedi'nde şunlar yazılıdır:

“Bundan sonra hayat ve hasenat sahibi sadaka ve meberrada rağbet gösteren hatunların tacı, mukadderatın çelengi, zamanın hazreti Ayşe'si, devrinin hazreti fatma'sı, hayır ve bereket kapılarını açan, zat'ı yüce sıfatları kerim esleme hatun ki, vaktin emiri, büyük, şanlı, zülüm ve tuğyanı gökleyen, fisk

ve isyanı men eden, süleyman bey'in kızıdır. O da değerli emir haremeyn hacısı hacı emir bey'in oğludur. O da bayram kadısı mübarüziddin'in oğludur. Meclis'i şer'i şerife mahfel'i tarikat'imünife hazır olarak bütün tasarrufatının sahih, teberriuatının nazfız olduğu bir sıhhat halindeyken açık niyet ve temiz maksatla Allah'ın rızasını dileyerek kalb'i selimden başka oğlu ve malın asla fayda vermediği kıyamet gününde azaptan kaçırarak için sahih malları, sarıh hakları sırasında dizilip işbu vakfiyenin kendisinden süduruna kadar elinde olan mülkünü vakfetmiştir.”

Süleyman Bey'in ne zaman öldüğü ve kabrinin nerede olduğu bilinmemektedir. Süleyman Bey'den sonra, beyliğin idaresi Hacıemir Çelebi'ye geçmiştir. 1426'da 2. Murat, Yörgüç Paşa'yı Amasya'ya vali olarak görevlendirir. Yörgüç Paşa, göreve başlar başlamaz çevredeki beylikleri Osmanlı'ya bağlar. Hacıemiroğulları Beyliği'de 1427'de Osmanlı'ya bağlanarak tarih sahnesinden çekilir.

Emiroğulları Beyliğinin Trabzon'un Fethi'ne katkısı

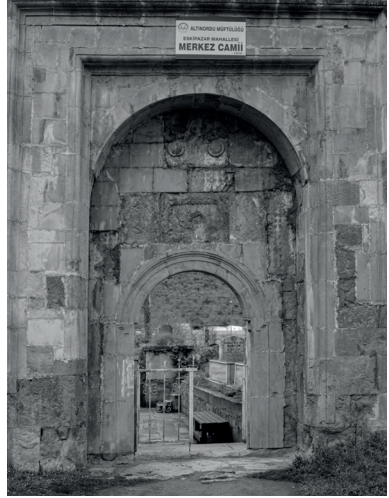
Orta Karadeniz bölgesinin Türkleşmesi, Fatih'in Trabzon'u fethetmesinden 80-85 yıl önce Ordu'da kurulan Hacıemiroğulları tarafından gerçekleştirilmiş ve Trabzon fethinin temelleri atılmıştır. Trabzon Kuşatması sırasında Çepni beyleri ve bölge halkı, Fatih'i destekleyerek ordusuna katılmıştır. Osmanlı kuvvetleri Trabzon topraklarına girince, Çepniler onlara yardımcı olmuştur. Hacıemiroğulları topraklarında yaşayan Çepniler, Trabzon'un 1461'de fethinden sonra Doğu'ya doğru ilerlemeye devam etmişler, uygun buldukları bölgelere yerleşerek sahillere inmişlerdir.

Emiroğulları Döneminden Günümüze Gelen Eserler

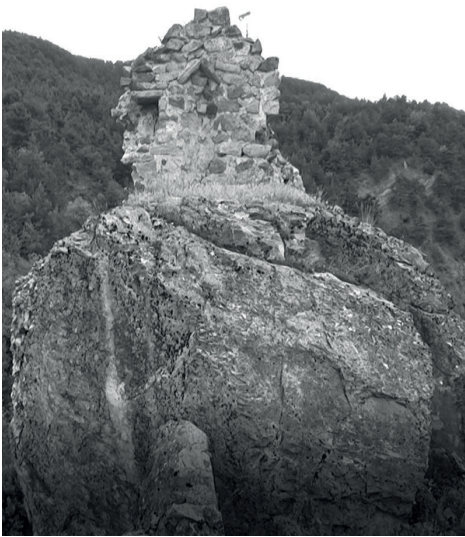
Hacıemiroğulları Beyliği döneminden günümüze gelen Ordu bölgesindeki tarihi eserlerin sayısı son derece az olduğu görülmektedir. İşte onlardan bazıları;

- İkizce'deki Genççağa Kalesi
- Mesudiye Kaleköy'deki saray, kümbet ve kale harabeleri.
- Ordu il merkezine yakın mesafede olan Eskipazar/ Bayramlı Camii ve harabeleri
- Hatipli köyündeki mezar taşları
- Ordu Selimiye Camii Mihrabı
- Ankara Etnografya Müzesi'nde sergilenen, Eskipazar Camii'nin iki adet kapı kanadı ve bir adet pencere kanadı

Kaleköy Kalesi

Ordu - Eskipazar Bayramlı Camii ve harabeleri

***Ordu - Mesudiye Kaleköy
Kalesi'ndeki mescid kalıntısı***

***Ordu - Mesudiye Kaleköy
Kalesi surları***

KARADENİZİ VATAN YAPAN ÇEPNİLERİN SOSYO-KÜLTÜREL HAYATI

Oğuz Türklerinin Çepni boyu, Türkistan coğrafyasından çetin yollar aşarak geldikleri Doğu Karadeniz bölgesini yurt-yuva edindi... Dağların zirvesindeki yaylalara obalar kurdu... Dağların eteğine, derelerin kenarına köyler kurup göçebe hayattan yerleşik düzene geçti... Buraların taşını, toprağını sevdi, sahip çıktı yurduna...

Çepni Türklerinin ruhuna uygun coğrafyasıyla Doğu Karadeniz, coşkusunu, iç içe yaşadığı dağlardan, ormanlardan, çiçeklerden ve renklerden alıyor... Dağlık bir bölgede kurulmuş olan Çepni Türklerinin doğal ve sosyo-ekonomik yapısı yöresel mimariye yansımıştır. Dik yamaçlara ve yağışlı bir iklime sahip bölgede, kendine özgü köyler ve mahallelerde ev mimarisi uygulanmaya başlanmış ve sonraki kuşaklar da bu geleneği sürdürmüştür. Çepni Türkleri bağımsızlığı sever. Evlerin arası birbirlerinden oldukça uzaktır. Bu seyrek yerleşim, birbirine yakın köylerin sınırlarını ortadan kaldırmıştır. Evlerin çoğunluğu iki katlıdır. Evlerin alt katları taş dolgulu, üst katları ahşap ve kâgirden yapılan evler sağlamlıklarıyla ünlüdür. Çepniler gibi Karadeniz'in zor iklim şartlarına meydan okur ve etkilenmez. Evlerin birinci katlarının köşelerinde genellikle düzgün kesme köşe taşları kullanılmaktadır. Katlar birbirinden taş veya ahşap hatıllarla ayrılmaktadır. Çamurla örülen taş duvarlar ahşap hatıllarla birbirine bağlanmaktadır. Bu evler bir zamanlar Türkistan'da olduğu gibi toprak damlı evlerdi. Zamanla toprak damların yerini çam ağaçlarından yapılan hartamalar aldı. Hartamaların yerini ise çinkolu evler aldı.

Çepni köylerinde her evin bir avlusu, etrafı küçük dalların örülmesi ile yapılan firaktı, yontulmuş uzun ağaçlardan yapılan cablamalarla çevrilmiş mısır ekilen çiti, sebze yetiştirilen içinde meyve ağaçlarının da olduğu fındık bahçeleri vardır.

Eski Türk evlerinin çoğunda olduğu gibi Karadeniz köylerinde evlere giriş, genellikle birkaç basamaklı merdivenle ulaşılan çift kanatlı ahşap kapı ile gerçekleşir. Evlerin en önemli kısmı, salon denilen sofalardır. Buna bazı yerlerde hayat da denmektedir.

Burası evin merkezidir. Sofa, içerisinde kesme taşlardan yapılmış ocağın bulunduğu, evde yaşayanların bir araya geldiği, yemek pişirdiği, yediği, gerektiğinde düğünlerin yapıldığı yerlerdir. Odaların tümü bu sofaya açılmaktadır. Sokak olarak isimlendirilen dar bir koridorun arkasında tuvalet, banyo ve kilerler bulunmaktadır.

Evlerin birinci katlarında çıkma diye tabir edilen çıkıntıların yaygın olduğu görülür. Çıkmalar, evlerin dış görünümlerine güzellik katmalarının yanında ışıktan daha çok yararlanılmasını da sağlamaktadır. Evlerin içerisinde dolap, sergen ve yüklükler bulunmaktadır. Ağaç bezemeye özellikle tavanlarda, dolap kapaklarında, tırabzanlarda yer verilmiştir. Tavan genellikle içten ahşap düz dam olup dıştan kırma, beşik ya da çadır çatıdır. Evlerin çatıları toprak damlı, hartama, çinko ve kiremitle örtülüdür. Isınma için ocak, peşko, kuzine adı verilen sobalar kullanılır ve ocaklarda saçayak üstünde yemek pişirilir. Saclar üstünde mısır ekmekleri yapılır. Evlerde genellikle kestane, yaykın ve fındık odunu yakılır.

Yaklaşık 800 yıldan beri sürdürülen bu mimari anlayışın ilginç bir özelliği daha vardır: Evlerin pencereleri... Biri sabit, diğeri ise düşey yuvalar içinde hareketli, iki kanattan oluşan giyotin türü pencereler.

Evlerin bütün cephelerinde pencere olabileceği gibi, hiç pencere açılman cephenin bulunduğu örnekler de vardır.

Bu evler mazide kaldı. Bugün bütün Doğu Karadeniz bölgesine betonarme çok katlı binalar hâkim oldu. Sadece mimari yok olmadı; bir gelenek ve kültür de yok olup gitti!

Evin aydınlatılması önceleri üzerinde küçük çalı-çırpının yakıldığı çırakman veya çıralarla yapıldı. Gaz yağı ile yapılan idare ve camlı lambalar kullanılırdı. Lüks lambaları ise düğün ve davetlerde kullanılırdı.

Hemen her evin yanında serender/serendi vardır. Dört veya altı direk üzerinde kestane ağacından yapılan, bazı yerlerde mağazada denilen, Doğu Karadeniz’de Çepni Türkleri’ne özgü bu yapılar görenleri kendisine hayran bırakır. Bu yapılar fındık ve mısırı kurutmak ya da yiyeceği muhafaza etmek için kullanılır. Serenderin başköşesinde kestane veya çam tahtlarından yapılan su sızdırmayan küplere kışlık fasulye turşuları saklanır. Armut ve elma kuruları, yöreye özgü hurma ve siyah üzüm pekmezleri, kışın yemek üzere bu serenderlerde depo edilirdi. Bir diğer önemli yapı ise hayvanların da barındırıldığı ahır, mercek olarak tanımlanan, samanlık, fındık veya kara avu ışkınlarından yapılan çöten denilen ambarlardır.

Geçmişte köy, yayla ve şehir arasındaki ulaşım genellikle katır ve atlarla gerçekleşiyordu. Çepni köylerinin tarihi, katır ve at sahiplerinin vefa yüklü öyküleriyle doludur. Tarlalar öküzler tarafından kara sabanla sürülür, mısır ve buğday ekilirdi. Doğa ve insanın 800 yıllık birlikteliği var bu topraklar üzerinde...

Kuşaktan kuşağa aktarılan kültür birikimi, sadece mimari ve süsleme alanlarıyla sınırlı kalmaz bu köylerde... Endamı güzel ahşap evlere bir de tarlalarında rengârenk kıyafetleri ile çalışan köylü kadınlar, genç kızlar eklenir burada.

Yüzyıllardır renkli ışık demetlerinden oluşan geleneksel ‘fistan’larını giyen kadınlar, doğanın büyüleyici görüntüsüyle uyum içerisinde dirler. Kadınların çoğunun tercih ettiği sarı, yeşil ve mor renklerden oluşan fistanlar, bekâr, gelin ve evli kadınlar için farklı özelliklere sahip olarak beş parçadan oluşuyor.

Günlük, bayramlık ve düğünler için ayrı giyilen kıyafetler, yelek, kuşak, önlük, şalvar ve boncuklu takkeden oluşuyor. Kıyafetler renklerini ve coşkusunu, iç içe yaşadığı dağlardan, ormanlardan ve çiçeklerden almış. Kadınlar, günlük giysilerinin üzerine yörede Keşan Peştamalı diye bilinen örtüleri kullanır. Keşan ve peştamal birbirini tamamlayan ancak dokunuşları ve giyimleri ayrı olan giysilerdir. Her ikisi beraber kullanıldığında ise keşanları başlarına, peştamalları ise bellerine bağlarlar.

Günümüzde gelinlik ve kadın giysileri üretiminde kullanılan keşandan erkekler için gömlekler üretiliyor. Yöresel giysi kumaşı olan keşan, el emeği göz nuru ile heybe, çanta, masa örtüsü, tablo gibi çeşitli hediyelikler haline getirilerek yeniden değerlendiriliyor. Tam bir el sanatı ürünü olan keşan ve peştamallar, yöresel kültürün ne denli zengin renk armonisine sahip olduğunu bize anlatıyor.

Fındık ve hayvancılık yöre halkının başlıca gelir kaynaklarını oluşturur. İnsanlar birbirine yardım eder. İmece usulü tarlalar ekilir, fındıklar toplanır, el birliği ile işler bitirilirdi. Bugün azalsa da hayvancılık önemli geçim kaynağıdır. Hemen her aile büyükbaş hayvan beslemektedir. Ancak bunlar da ailelerin süt, yoğurt, peynir, tereyağı gibi hayvansal gıda ihtiyaçlarını karşılamak ve kışa hazırlık yapmak için üretilmektedir.

Doğu Karadeniz’de kış ayları kolay geçmez. “Mart kapıdan bak-tırır, kazma kürek yaktırır” sözü gerçek olur. Kışın hükümdarlığı başladığında hayat durur yollar ve dağlar geçit vermez. Canlılar kışın ağaç kovuklarında ve toprağın derinliklerinde uykuya dalarlar. Dağ ve tepelerde, kardelenler başlarını karın altından çıkartmaya ve soğu-ğa karşı toprağın direncini kanıtlamaya hazırlanmaktadır. Küçükbaş hayvanların kışlalar da kar altında karukla açılan böğürtlenler bitmiş. Merceklerdeki ot, alaf ve mısır sapından oluşan yeygüler tükenmiş. Bir an önce yaylaya gitmek için nisan gelmesi sabırsızlıkla beklenir. Yağmurlu geçen yaz ayları toprağa bereket verir.

Doğu Karadeniz insanının işi, keyfi, sevdasıdır fındık ... Hayat burada fındıkla başlar, fındıkla devam eder. Her şey fındık vaktine göre belirlenmiştir. Sünnet, düğün ve diğer önemli işler fındık gelirine göre ayarlanmıştır. Fındık hasadı bütün Karadeniz’de olduğu gibi bir araya gelmenin, kaynaşmanın aracıdır. Fındık bu bölgenin vatan olmasında çok önemli bir role sahiptir. Türkü ve maniler eşliğinde toplanan fındık çoğu zaman yeni bir yuvanın temellerini atmak üzere bir araya gelişin başlangıcıdır adeta. Fındık toplama zamanı burada bir milattır her yıl. Sohbetler arasında hep “fındıktan önce halledelim” ya da “fındık sonrası, kismetse uğrayacağım” benzeri ifadeler kullanılır. 5000 yıllık üretim tarihi olan fındık belki de buradaki uzun ve sağlıklı yaşamın sırrıdır.

Doğu Karadeniz'in bereketli topraklarından alınan ürünler, geleneksel sofraya kültürüne de yansımıştır burada. Değirmenlerde üretilmiş mısır unuyla yapılan ekmek ve karalahana çorbası, şehir restoranlarında bulamayacağımız lezzetlerdendir. Yöreye özgü melocan, galdirik, sakarca ve fasulye turşusu kavurması geleneksel sofraya kültürünün ayrılmaz bir parçası olmuştur burada.

Çepni Türklerinde, nişan ve düğün adetleri Anadolu'nun genelinde olduğu gibi bütün ayrıntılarıyla ve titizlikle yerine getirilir. Daha çok ağustos ayında, fındık hasadı sonrası yapılan düğünler Cuma günü başlar ve bir hafta sürer. Düğün burada sadece bir kutlama değil aynı zamanda savaşçı köklerini anlatan bir törendir.

Her ağacın, her kayanın anlatacak bir hikâyesi var burada. Heyecanla yüzünüzü yalayan deli rüzgârlar eşliğinde, yeşil sessizliği keşfetmeye yönelmek ne anlamlı bir yaşam biçimi. Sabahları kalın sis perdesini kuşanan ormanlık bölge, yolculuğu masalsı bir havaya büründürür.

(Kaynak :İKTAV Belgesel Yayıncılık Arşivi)

ORDU BÖLGESİNDE 914 YILLIK TÜRK İSLAM TARİHİ

Oğuzların Çepni Boyu Ordu topraklarına ilk girdiği nokta, Aybastı Perşembe Yaylasıdır. 1105 tarihinde yaz aylarında burada Danişmend-Doğlu Beyi Emir Danişmend Gazi komutasındaki 6 bin kişilik bir ordu ile Trabzon Devleti'nin 70 bin kişilik büyük gücü arasında çok şiddetli bir savaş olmuştur.

Sayıda çok üstün olan düşman ordusu karşısında yiğitçe mücadele eden bu küçük Türk ordusu, büyük kayıplar vererek çekilmek zorunda kalmıştır. Yaralı olarak kurtulan Danişmend Gazi, Danişmendli Beyliğinin başkenti Niksar'a götürülmüş ve bir süre sonra vefat etmiştir. Türbesi Niksar'dadır.

Onun komutanlarından olduğu sanılan Emir Kümbet'in türbesi ise bu yaylada bulunan ve o savaşta şehit olan askerlerin bulunduğu mezarlıktadır.

Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız'ın araştırmalarına göre, Ordu Türkler tarafından ancak 14. Yüzyıl'ın sonlarında fethedilmiştir.

“Önce Niksar'ın doğu taraflarındaki bölgede kurulmuş olan Hacı Emir Beyliği, faaliyetlerini 14. Yüzyıl sonlarında doğuya doğru geliştirmiş ve bu Türk beyliğinin en büyük beylerinden birisi olan Süleyman Bey, 1396-97'de Giresun şehrini zapt etmiştir. Süleyman Bey'in bu fethiyle birlikte, bölgeye, Çepni, Döğer, Eymir, Karkın, Alan-Yutlu, Bayındır, İğdir gibi Oğuz boyları gelip yerleşmişlerdir. Bu boyların hatıraları bölgede hala yaşamaktadır. Bundan çok kısa bir süre sonra yine aynı Bey tarafından, Ordu toprakları fethedilmiştir.”

Adı geçen Beyliğin Ordu topraklarındaki başkenti, günümüzde Mesudiye'nin bir köyü olan Kaleköy idi. Burada, Hacı Emiroğulları tarafından yapılan ve artık harabeye dönüşen bir kale ve kalenin yakınında da büyük bir tarihi mezarlık bulunmaktadır. Bu mezarlıktaki üç adet kümbetin Hacı Emir Beylerine ait olduğu sanılmaktadır.

1270'li yıllarda buralarda yaşayan Hacı Emiroğlu Beyliği, ancak 130 gibi yıl çok uzun bir zaman sonra, Ordu merkeze 4 km. uzaklıkta Ulubey yolu üzerinde bulunan Eskipazar'a gelmişler ve burayı şenlendirmişlerdir. Bir zamanlar burada hareketli bir Pazar kurulduğu “Eskipazar” denmesinden de anlaşılmaktadır.

19. Yüzyıl'da burada yörenin toprak ağaları arasında müthiş kan davaları meydana gelmiş, bunun üzerine Osmanlı Payitahtı tarafından Samsun'da bulunan Askeri birliğin komutanı Osman Paşa, yörede asayiş sağlamla görevlendirilmiştir. Yöreye gelen bu komutan, kısa zamanda toprak ağalarını en şiddetli biçimde cezalandırmış ve toplumsal huzuru sağlamıştır.

Ancak, bir nevi derebeyi olan bu büyük sülalelerin kanlı çatışmalarından gına getiren Eskipazar ve civarında yaşayan halk kitleleri, bölgeyi terk etmiş ve bir zaman sonra, burası tamamen boş kalmıştır.

Ordu Adı Nereden Gelmektedir?

Ordu ismi, Türklerin bu bölgeye geldikleri tarihten itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Bazılarının iddia ettikleri gibi, Fatih Trabzon'u fethetmek için geçtiği yöremizde ordusu ile konakladığı için bu ad verilmemiştir. Zira Fatih, Erzurum üzerinden Trabzon'a gelmiştir.

Yine, asayiş sağlamla için Samsun'dan gelen Osman Paşa'nın askeri birliğine dayandırılan rivayet de tümüyle yanlıştır.

Yusuf Has Hacib'in "Kutadgu Bilig" adlı ünlü eserinde Ordu isminin manası, şehir, saray, başşehir, sahil şehri olarak geçer. Bu duruma göre, Hacı Emir Beyi İbrahim'in oğlu Bayram Bey tarafından kurulan Eskipazar'ın o günkü adı şöyledir:

"Bölük-i Niyabet-i Ordu bi, ism-i Alevi" dir.

Hemen belirtmek gerekir ki, buradaki alevi, bu günkü manasında kullanılmıyor, bir cemaat, bir sülale anlamında kullanılıyordu.

Keza, Kaşgarlı Mahmud'un yazdığı çok tanınmış olan "Divan-ı Lügat'it-Türk" adlı büyük eserde, Ordu, bir yere yerleşmek, Hakan'ın yurdu, ordulanmak gibi anlamlara gelmekteydi.

15. asır başında Eskipazar'da bu adla kurulan Ordu kazası, günümüzde de aynı adını korumaktadır.

Resmi kayıtlarda Eskipazar yerleşmesinin adı, Bayramlı, Bayramlu mea İskefsir ve Milas, Behram Şah, Behramlı, Eyalet-i Behram, Ordu Bayramlı Eyaleti şeklinde geçmektedir.

Ordu'nun hemen batısında, Hacı Emir Beyliği ile aynı çağda hüküm süren Taceddin oğulları Beyliği'nin de başkentinin adı da Ordu idi.

İçişleri Bakanlığı
Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü
Sahrada Açan Güller Derneği
PRODES Sosyal Sorumluluk Projesi

HACİMİROĞULLARI BEYLİĞİ İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMA VE FAALİYETLER Yazan: Muzaffer GÜNAY

T.C.
İçişleri Bakanlığı
Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü

İKTAV
İktisadi ve Sosyal Araştırmalar
Enstitüsü

Bu proje, İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü ve PRODES tarafından desteklenmektedir.

YAPILAN ÇALIŞMALAR VE ETKİNLİKLER

Her şey İKTAV Yönetim Kurulu Başkanı ve tv belgesel yönetmeni sayın İsmail Kahraman ile tanışmamızla başladı. Ekranlardan tanıdığım ve belgesellerini keyifle izlediğim İsmail Beyle 2018 yılı Kasım ayı ortalarında Ordu’da bir araya geldik ve bu görüşmemiz esnasında Hacıemiroğulları Beyliği ile ilgili bir panel yapmayı planladık.

Başkan yardımcısı olarak görevli bulunduğum Ordu Tanıtım Kulübü Derneği olarak kısa zamanda ön çalışmaları tamamladık ve panelimizi gerçekleştirmek üzere Altınordu Öğretmenevi’nde toplandık. Panelimizi sayın Valimiz Seddar Yavuz Bey’in onurlandırması bizi ziyadesiyle mutlu etti. Seçkin davetlilerin katıldığı programın panelistleri ,Sayın Prof.Dr. İlhan Ekinci (ODÜ), Sayın Dr. Emin Sert ,(İstanbul Medeniyet Ün.),Sayın İsmail Kahraman (İKTAV Yön.Kurulu Başkanı) ve Araştırmacı-Yazar Sayın Haydar Yıldırım idi. Dernek Başkanı Arzu Tosunoğlu’nun açış ve selamlama konuşmasından sonra sayın Valimiz bir konuşma yaparak özetle şöyle dedi:

“Ordu, sanıldığından çok daha fazla önemli ve zengin bir tarihe sahiptir. Özelliklehacıemir oğulları Beyliği hakkında çok az şey bilinmektedir. Oysa ki, genelde Selçuklular dönemi, ardından Ordu’yu başkent yapan Hacı Emir Oğulları Beyliği döneminde Ordu yöresi çok kıymetli gelişmelere sahne olmuştur.

Bu bakımdan düzenlenen bu panelin özel bir öneme sahip olduğun düşünüyorum. Bu bağlamda Hacıemiroğulları Beyliği’nin Ordu ve D. Karadeniz bölgesinde yaptığı fetihleri ziyadesiyle değerli bulduğumu ifade etmek isterim.

Bu panele ve yapılacak diğer çalışmalara Valilik olarak gerekli desteği vereceğimizi de bilhassa belirtmeliyim.

Son olarak böylesine önemli bir etkinliğe ev sahipliği yapan Ordu Tanıtım Kulübü Derneği'ni ve ayrıca tüm destek verenleri tebrik ediyorum.”

Prof. Dr. İlhan Ekinci, Birinci Dünya Savaşı Yılları'nda Ordu'yu ele alan gayet özlü bir konuşma yaptı. O mahut zamanlarda Trabzon Vilayet yönetimin Ordu'ya nakledildiğini, bu durumun ise yakın dönem Ordu tarihi bakımından fevkalade mühim olduğunun altını çizdi.

Dr. Emin Sert, Hacıemiroğulları'nın tarihinin bu güne kadar ihmal edildiğini ve fakat bu panelden itibaren sürdürülebilir bir sürece girmesini temenni ettiği beyan etti.

İsmail Bey de önemli bir konuşma yaptı. Hacıemiroğulları'nın başta Ordu toprakları olmak üzere Doğu Karadeniz bölgesinin büyük bölümünü Trabzon Tekfurluğu'ndan alarak Türk coğrafyası haline getirdiğini beyan ederek, bu nedenle de adı geçen Beyliği konu edinen bir tv belgeselinin hazırlanması gereğinin altını çizdi.

Araştırmacı-Yazar Haydar Yıldırım, Hacıemiroğulları Beyliği'nin ilk başkenti olan Kaleköy köyünün bağlı olduğu Mesudiye'nin Yemişli köyünden olması hasebiyle (yani biraz da bu sebeple) Hacı Emir Oğulları Beyliği ile ilgili olarak uzun zamandan beri üzerinde çalıştığı “Hacıemiroğulları Beyliği “ kitabını tamamladı. Bu bağlamda çok değerli bir bilgilendirmede bulundu. Belgesel başta, yapılacak bütün çalışmalara severek katkı vermek isteğini salonla paylaştı.

Konuşmaların ardından katılımcıların yönelttiği sorular ve verilen cevaplar bölümü ile panel sona erdi.

BAŞKENT KALEKÖY'DE BELGESEL ÇEKİM ÇALIŞMALARI

Panelin ertesi günü (01 Aralık 2018,Pazar) İsmail Temel'in şoförlüğünde aynı zamanda kendisine ait jiple Ordu'dan hareket ettik ve iki saat sonra Mesudiye ilçe merkezine intikal ettik. Hava oldukça güzeldi. Dört kişi idik: Yönetmenimiz İsmail Kahraman, Araştırmacı -Yazar Haydar Yıldırım , ben ve bir de şoförümüz. Önce çorbalarımızı içtik. Daha önceden sözleştiğimiz üzere ilçe merkezinde bulunduğu-muz Kaleköy Muhtarı Tahsin Başalan le birlikte ilçenin 6 km kadar kuzyedogusunda yer alan Kaleköy'e vardık. Köylüler bizi çok iyi karşıladı. Esasen köyün halkı öteden beri kale ve kümbetleri görmek için gelenlere alışkın olduğundan bu gibi ziyaretlerden gayet memnun kalmaktaydılar.

Öte yandan çekim çalışmaları için daha önce defalarca gittiğim bu köyün halkı ile zaten ünsiyetim vardı ve bu sebeple gereken kolaylığı görüyorduk bugün de.. Zaman kaybetmeden tarihi kaleye çıktık. Eteklerinden dere geçen kalenin sur ve diğer unsurlarının büyük çapta harap olduğunu esefle kaydetmek gerekiyor.

Hacıemiroğulları Beyliği'nin de kullandığı bu kale, XII. Yüzyıl başlarında yörenin fatihi meşhur Danişmendli Beyliği tarafından Trabzon Devleti'ne karşı bir sınır karakolu ve üssü olarak moloz taş-tan inşa edilmiş. Kale'nin tarihi kaynaklarda özgün adının '**Kal'a-i Milas'** olarak geçtiğini ifade edelim.

Kaleyi 18.yüzyıl sonlarına kadar Osmanlılar'ın da kullandığı tarihi kaynaklardan anlaşılmaktadır.

Yönetmenimiz İsmail Bey, bir müddet çekim yaptı, yaşlı köylülere konuştu. Kalenin güneyinde yer alan mescitten kalan mihrabın önünde de insanları konuşturarak kameraya aldı. Bu arada benden ve Haydar Bey'den de kale hakkında bilgiler almayı ihmal etmedi. 30 yıldan beri ülkemiz ve dünyanın bir çok ülkesinde yüzlerce belgesel çalışmaları yapan Yönetmenimiz, bu köyün halkı ile de anında gereken iletişimi kurmakta hiç mi hiç zorlanmamaktaydı .

Bu arada Muhtar Tahsin Başalan'ında elinden gelen ilgi ve yakınlığı göstermekten geri kalmadığını belirtmek gerekir.

Kaledeki çekim çalışmalarının ardından tarihi mezarlığa indik. 700 yıllık bir maziye sahip olan bu mezarlıkta üç adet kümbet var. Hacı Emir Oğulları Hanedanı'na ait olan bu kümbetler ne yazık ki hayli bakımsız durumda. Mutlaka onarılması gerekiyor. İsmail Bey, hüznü tabiatıyla. Ben, Haydar Bey, Muhtar ve birkaç kişiyi konuşturup kaydetti. Ayrıca ben kümbetlerin içine girdim ve kameraya bilgiler verdim. Burada çalışmalarımız bitince veda ederek köyden ayrıldık.

YENİDEN MESUDİYE

14 Haziran Cuma.. Haydar Bey'in Citroen marka arabasıyla Ordu merkezden yola çıktığımızda 08.00 suları idi. Hava gayet müsait. Beş kişiyiz. İsmail Bey, Salim Bey (Yurdakul), Kameraman Olcay Ongun ve Ben.. TV 52 kameramanı Olcay, mesleğinin gediklisi. Neredeyse yirmi yıllık.

Geçen seferki gibi Karadeniz-Akdeniz yolunu takip ederek varacağız Mesudiye'ye.

110 Km'lik yolu takip ederek saat 10.15'te Mesudiye'ye intikal ettik. Belediye Başkanı Sn. İsa GÜL'ü ziyaret etmek için belediyeye çıktık makamında yoktu. Yardımcısı Necmi DEMİR ile görüştük.

Daha sonra Kaymakam Bey'i ziyaret için gittik fakat makamında yoktu. Dışarı çıktık. Kaymakamlık bahçesinden ilçe merkezi çok net gözüktüğü için yönetmenimiz İsmail Bey çekimlere burudan başladı. Haydar Bey, Salim Bey ve benim konuşmalarımı Kameraman kaydedyordu. Bu esnada ozan Salim Yurdakul doğaçlama olarak şu şiiri okudu;

*Hayırlı bir iş için çıktık yola
Bakakaldık sağa sola
Yüce Mevla'dan tek dileğimizdir
Gönüllerimize milli şuur dola*

*Gelecek yarınlara umutla bakalım
Karanlık günlere ışık yakalım
Bizim biz olmamız için
Geçmiş tarihimizi gün yüzüne çıkaralım.*

Haydar Yıldırım büyük emekle tamamladığı Hacıemiroğulları Beyliği kitabı hakkında önemli bilgiler verdi. Ben de aynı konuda bilgilendirmelerde bulundum.

Çekimlerimiz bittikten sonra Kale Köy'e hareket ettik. Muhtar Tahsin Başalan, İstanbul Kaleköylüler Dernek Başkanı Muhsin Özdelice ve köy sakinleri karşıladı bizi. Bu arada Olcay çekim yapmaya devam ediyordu. Çekime ara vererek Köy odasında mükellef bir kahvaltı yaptık.

Bu arada köy odasındaki tarihi Taş Anıt (Şehitlik Anıtı) hakkında Muhtar, önemli bilgiler verdi. Daha sonra köy camisinin avlusunda Hacı Emir Oğulları ahfadında olan Avni Emiroğlu, aile büyüklerinin öteden beri muhafaza ettiği 2 m eninde, 1.20 cm boyunda mavi renkli, siyah ve kırmızı şeritli olan Beylik Sancağını açarak şu bilgileri verdi:

“Sancağın mavi rengi, gökyüzünün altında yani her yerde hür olarak yaşamayı sembolize eder. Ortada yer alan sarı renkli Ongun, Kar Şahinini simgeler. Ongun'un altın sarısı olması, bolluk, bereket ve mutluluğun işaretidir. En dışta kalan siyah şerit, 1397'de Giresun'un fethi sebebiyle Halife'ye gönderilen 5'te 1'in 5'te 1'inin duasıyla gönderildiğini simgeler. Kırmızı şerit ise, Hacıbektaş-ı Veli'ye gönderilen ganimetin karşılığıdır. Kıl keçesinden yapılan asıl sancak, babaannemin sandığında idi fakat bir şekilde kayboldu. Beyliğin duası şöyledir:

‘Yarabbi!

Yer yüze-nde ve gökyüzünde yarattığın ve yaratacağın bütün varlıkların sayısı kadar seni 99 isminle tespih ederim.”

Günlerden Cuma olduğu için Cuma namazını eda ettikten sonra, kümbetleri görmek üzere birkaç araçla mahallenin alt kesiminde yer alan çok geniş tarihi mezarlığa indik.

Hacıemiroğulları'ndan yaklaşık 150 sene kadar önce Milas Kalesi'ni inşa eden Danişmendli Beyliği komutan ve askerlerinin mezarları da, tarihimizin nabzına attığı bu mezarlıkta olabilir.

Doğrudan kümbetlerin olduğu noktaya vardık. Yönetmenimiz hepimizden heyecanlı idi. Muhtar, köy sakinlerinden Hüseyin Başalan, Dursun Başalan, Emekli Öğretmen Birol Delice, Ömer Karakaya, Avni Emiroğlu ve İstanbul Kaleköylüler Dernek Başkanı Muhsin Özdelice ile söyleşiler yaptı. Ayrıca Haydar Bey de alanı olması hasebiyle gayet aydınlatıcı bilgiler verdi. Mezarlıktaki çekimlerimizi tamamladıktan sonra köyün Saray kümeevlerine vardık.

Beylikten kalma Saray kalıntılarını çok yoğun bitki örtüsü altında kaldığı için pek görme ihtimalimiz olmadı. Bununla beraber ilgili arkadaşlarca yapılan açıklamaları kameraman özenle kaydetti.

Daha sonra kaleye çıktık. Bir saat kadar çekimler yaptık. Çekimleri tamamladıktan sonra tekrar köy merkezine çıktık. Hiç beklemediğimiz yemek bizim için sahiden sürpriz olmuştu.

Köydeki çalışmalarımız bitince, Haydar Yıldırım'ın rehberliğinde Ahi Pehlivan'ın vakıf kurduğu Yavadı (Yeşilce) ve ardından Beyliğin Kaleköy'den sonra en önemli ikinci merkezi olan Yeveli'de (Haydar Yıldırım'ın köyü) çekim çalışmalarımız tamamladık ve akşam saatlerinde Ordu'ya döndük.

TEŞEKKÜR ZİYARETLERİ

Çekim çalışmaları bağlamında Yönetmenimiz İsmail Bey, ben, arşivci ve fotoğraf sanatçısı Mürsel Engin ile birlikte bize bir şekilde destek veren kimi resmi ve özel kurum ve kuruluşlara ziyaretlerde bulunduk.

İlk olarak Altınordu Belediyesi Başkan Yardımcısı sayın Ahmet Akyurt'u makamında ziyaret ederek kısa süre sohbet ettik.

Ordu Olay Gazetesi Yönetim Kurulu Başkanı sayın Zeki Özel ile iş yerinde görüşüp çalışmalarımıza dair görüş ve düşüncelerimizi paylaştık.

Ziyarette bulunduğumuz kurumlardan bir diğeri de Ordu Üniversitesi Rektörlüğü oldu. Sayın Rektör Prof.Dr.Ali Akdoğan makamında olmadığı için Rektör Yardımcısı sayın Prof.Dr. Tahsin Tonkaz ile görüşerek çeşitli konularda sohbet ettik.

Bu ziyaretin ardından Ordu Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü sayın Mustafa Genç'in makamına geçtik. Müdür Bey, İsmail Kahraman'a çalışmalarında çok kıymetli katkılar verdiği için , sohbetimiz biraz uzadı. Çok da iyi oldu.

Son olarak TV 52'ye geçerek Yönetim Kurulu Başkanı sayın İsa Akçay'ı ziyaret ettik. Bütün çekim çalışmaları bağlamında en ziyade yardımını gördüğümüz İsa Bey ile keyifli bir sohbet ettikten sonra vedalaştık.

SAHRADA AÇAN GÜLLER DERNEĞİ’NİN KALEKÖY GEZİSİ

Hacıemiroğulları Beyliği Projesinin sahibi ve sorumlusu ‘Sahrada Açan Güller Derneği ‘olarak Beyliğin ilk kuruluş yeri olan Kaleköy’e bir gezi yapmaya karar verdik.

Hazırlıklar tamamlandıktan sonra 19 Eylül günü (2019) Dernek Başkanı Nurten Kelebekli ve dernek üyeleriyle Kabadüz ilçesi güzergahından 95 km uzaklıktaki Kaleköy’e (Mesudiye’nin mahallesi) varmak üzere Ordu merkezden yola çıktık. Sonbahar’ın güneşli, sakin bir gününde düzenlenen bu gezi, dernek üyeleri açısından bir ilk olma özelliğindeydi.

Bir saat süren yolculuğun ardından Çambaşı Yaylası’na çıktıktan sonra, yönümüzü Mesudiye ilçesi istikametine çevirdik. Muhteşem yayla manzaralarını temaşa ede ede öğle sularında Kaleköy’e intikal ettik.

Hacıemiroğulları’nın ahfadından Avni Emiroğlu, Muhtar ve köy ihtiyar heyeti karşıladı ekibimizi. Özenle hazırlanan yemeğin ardından önce Beylik sarayının bulunduğu mıntıkaya indik. Aynı zamanda rehberimiz olan Avni Emiroğlu saray kalıntıları hakkında çok önemli bilgiler verdi. Buradan tarihi Kaleköy mezarlığına çıktık. Öncelikle üç adet kümbeti ziyaret ettik. Avni Bey ve ben , kümbetlerle ilgili olarak gezi ekibini bilgilendirmeyi ihmal etmedik. Tarihimizin nabzının attığı bu köyü ilk kez gören ekibimizin heyecanı görülmeye değerdi gerçekten. **“Tarihimizi bilmiyormuşuz, sayenizde az çok öğrendik”** diyerek memnuniyetlerin izhar etti arkadaşlarımız.

Yine o dönemlerden kalma kimi mimarili tarihi mezarları da gördükten sonra, Beyliğe ait Milas Kalesi’ne çıktık. Surların bir kısmı tamamen yıkılmış , bir kısmı ise kısmen ayakta.. Kalenin bu hali, şüphesiz hepimizi üzmüştü.

Akşamüzeri Karadeniz-Akdeniz yolu üzerinden şehre döndük.

ÖZAL DÖNEMİ

MİLLÎ EĞİTİM - GENÇLİK VE SPOR BAKANİ SAYIN METİN EMİROĞLU'NUN ORDU'YU ZİYARETLERİ

Sayın Bakan Metin Emiroğlu'nun Hacıemiroğulları Beyliği hanedanına mensup olduğunu İKTAV Yönetim Kurulu Başkanı Sayın İsmail Kahraman'dan duyduğumda doğrusu benim için sürpriz oldu. Bu bilgi üzerine Sayın Bakanı Ordu'ya davet ettik. Memnuniyetle kabul etti.

Bu vesile ile Sayın Bakanın Malatya- Arapgir'deki dedelerinden miras kalan 220 yıllık konağı "Hacıemiroğulları Beyliği Müzesi" olarak dizayn ettikten sonra Kültür ve Turizm Bakanlığı'na hibe ettiğini de belirtmiş olalım.

Altınordu Belediye Başkanı Sayın Aşkın Tören ile görüştük ve Belediye'nin konuğu olarak Ordu'ya davet ettik.

18 Kasım 2019 günü sayın misafirimizi Ordu- Giresun Hava Limanı'nda karşıladık. Şehire gelerek Altınordu Belediye Başkanı'nın makamında ağırladığımız Sayın Metin Emiroğlu ile bir süre sohbet ettik. Hacı Emir Beyliği üzerine kitap hazırladığını söyleyen Araştırmacı-Yazar Haydar Yıldırım'a Bakan Bey teşekkür etti. Tam o esnada Dr. Şenel Yediyıldız (AK Parti Ordu M. Vekili) içeri girdi.

Bir müddet sohbetten sonra Bakan Bey, Vali Sayın Seddar Yavuz ve ODÜ Rektörü sayın Prof. Dr. Ali Akdoğan'ı makamlarında ziyaret etmek üzere Başkan Aşkın Tören tarafından uğurlandı.

Bakan Bey, hazırlanan program gereği anılan ziyaretlerin ardından Hacıemiroğulları Beyliği'nin ikinci başkenti olan bugünkü adı ile Eskipazar, özgün adı ile Bayramlı olarak bilinen tarihi mekana (1390) ziyarette bulunacağından dolayı görevliler olarak biz Eskipazar'a gittik önceden. Bu alanda halen bir cami, iki tarihi hamam ve bir de mezarlık var.

15.00 sularında Sayın Bakan Eskipazar'a geldi. Köy Muhtarı, Belediye Kültür Müdürü Yaşar Bayramlı, basın mensupları ve diğer zevatla birlikte karşıladık.

Bakan Bey, bir basın açıklaması yaparak bu mekanın ve yörenin Hacıemiroğulları bağlamında ne kadar önemli olduğuna dair bilgilen-dirmelerde bulundu ve yine burada uygun bir yere Süleyman Bey'in bir duvar rölyefinin yapılmasının bir vefa borcu olduğunun altını çizdi.

Eskipazar'dan ayrılıp Ordu merkezin simgesi olan Boztepe'ye çıktık. Sayın Metin Emiroğlu etrafın muhteşem manzarasını keyifli temaşa etti. Turistik bir restoranla verilen yemeğin ardından Bakan Bey'in vereceği konferans için Ordu Kültür Sanat Merkezi'ne geçtik.

Altınordu Belediyesi uhdesinde hazırlanan “**Hacıemir Beyliği-Başşehir Ordu**” temalı program, İsmail Kahraman'ın hazırladığı “**ARAPGİR HACİ EMİROĞLU KONAĞI VE MÜZESİ**” konulu belgesel filmin gösterimi ile başladı. (Sayın İsmail Kahraman, önemli bir işi gereği programa katılamamıştı.)

Belgeselin ardından kürsüye çıkan Başkan Aşkın Tören, heyecanlı bir konuşma yaparak bundan böyle belediye olarak Hacıemir Beyliği ve Ordu ekseninde çok ciddi çalışmalar yapacaklarını söyleyerek ilk önce bir Hacıemiroğulları Beyliği Müzesi kurulması için adım atacaklarını ifade etti.

Bakan Bey ise yaptığı konuşmada anılan Beylik hakkında bilgiler verdi. Devamında sarf ettiği şu cümleler gerçekten çok değerli idi:

“Türk Milleti’ne yönelik gizli-açık yapılan çalışmalara karşı uyanık olmalıyız. Karadeniz bölgesinin Fatih tarafından fethedildiği anlatılır dilden anlatılır dilden dile. Oysa gerçek öyle değil. Cennet vatanımıza sahip çıkma bilinci kazanmalıyız. Ordu ve tüm Doğu Karadeniz bölgesinin Fatih Hacıemiroğulları Beyliğidir.

Öte yandan Hacıemiroğulları Beyliği hakkında ilk çalışmaları yapan Prof.Dr. Bahaeddin Yediyıldız ve Prof. Dr. Necati Demir hocalarımıza şükran borcumuz vardır.

Ayrıca, Ordu Tarihi’nin Valilikçe müfredata konması çok iyi olur.”

THM koro Şefi Şenel Gök ve ekibinin seslendirdiği Ordu yöresi türküleri, programa ayrı bir renk ve tat kattı.

Program, Başkan Aşkın Tören’in Bakan Bey’e şükran plaketi sunması ile sona erdi.

HACIEMİROĞULLARI BEYLİĞİ PROJE TANITIM TOPLANTISI

Sahrada Açan üller Derneği, proje hakkında kamuoyu ve basını bilgilendirmek amacıyla bir toplantı düzenledi.

10 Ocak 2020 arşamba günü Ordu Ticaret Borsası toplantı salonunda düzenlenen ve seçkin misafirlerimiz ile basın mensuplarının katılımda bulunduğu programda bir konuşma yapan Dernek Başkanı Nurten Kelebekli projenin içeriği hakkında açıklamalar yaptı. Çok zet olarak şöyle konuştu:

“ncelikle, ‘Haciemiroğulları Beyliği, Milli - Manevi - Kültürel Değerlerimiz’ adlı projemizi kabul edip onaylayan ve destekleyen İç İşleri Bakanlığımıza ve nezdinde Sivil Toplum İlişkiler Genel Müdürlüğü’ne derin şükranlarımızı sunarız.

Bizim için önemli bir tarihi toplantı olan bu toplantının hayırla ve güzellikle sonuçlanması kalbi temennimizdir.

Ne kadar önemli bir projenin sorumluluğunu stlendiğimizin el-bette idrakindeyiz. Proje içerik olarak başta Ordu olmak üzere Giresun ve doğusunda kalan yöreleri de kapsamaktadır. O nedenle çok önemlidir. Çünkü Haciemir Beyliği, Trabzon şehir merkezi haricinde kalan tüm coğrafyayı hakimiyeti sahasına katmıştır.

Bir başka önemli husus ise şöyledir:

Projenin hazırlanmasında büyük emek veren ve ilerleyen süreci takip eden İKTAV Yönetim Kurulu Başkanı ve belgesel yönetmeni Sayın İsmail Kahraman Bey’e ve projenin genel koordinatörlüğünü üstlenen Araştırmacı-Yazar sayın Muzaffer Günay Bey’e yürekte teşekkür ederiz.

El ve gönül birliği ile projenin tamamlanacağına inanıyor, bu vesile ile katılımlarınızdan dolayı her birinize ayrı ayrı saygılarımı arz ediyorum..”

Başkan Hanım’ın konuşmasından sonra kürsüye çıkan İsmail Bey de, proje hakkında detaylı bilgilendirmeler yaptı.

1301 yılında Mesudiye Kaleköy’de kurulan ve Ordu, Giresun başta olmak üzere tüm Doğu Karadeniz’i hakimiyeti altına alan Hacıemiroğulları, diğer adı ile Bayramoğulları Beyliği tarihine kaynaklarda pek az yer verilmesini esefle karşıladığını ifade eden Kahraman, sözlerine şöyle devam etti: *“Bununla beraber yakın zaman önce anılan Beylik hakkında ilk kez müstakil bir kitap hazırlayan hemşehriniz sayın Prof. Dr. Necati Demir Hoca’yı burada şükranla yad etmek isterim. Yine aynı konuda çaplı bir eser yazan değerli Araştırmacı –Yazar Sayın Haydar Yıldırım’a da teşekkür ederim”.*

Projeyi kabul ederek ödenek tahsis eden İç İşleri Bakanlığı’na da teşekkür eden İsmail Bey, yöremizin tarihini gün yüzüne çıkarmak için çalışmaların sürdüğünü ifade etti.

Son olarak Projenin paydaşı olan Ordu İl Kültür ve Turizm Müdürü Sayın Uğur Toparlık böyle bir projenin paydaşı olmaktan büyük mutluluk duyduğunu ifade ederek süreç boyunca çalışmalara gereken desteği vereceklerini belirtti.

Program, Dernek Başkanı Nurten Kelebekli’nin İsmail Kahraman’a teşekkür plaketi takdim etmesiyle birlikte sona erdi.

Mayıs,2020/ Ordu
Muzaffer GÜNAY
Proje Koordinatörü

İçişleri Bakanlığı
Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü
Sahrada Açan Güller Derneği
PRODES Sosyal Sorumluluk Projesi

HAKKINDA GENEL BİLGİ

PROJE ADI:

“SAKLI KALMIŞ TARİHİ DEĞERLER
HACİEMİROĞULLARI BEYLİĞİ
VE MİLLİ, MANEVİ VE KÜLTÜREL DEĞERLERİMİZ”

PROJE AMACI:

Osmanlı öncesi dönemde Türk tarihine damga vurmuş ve Osmanlı devletine tabii olarak önemli katkılar vermiş olan Hacıemiroğulları Beyliği özellikle Ordu ve Orta Karadeniz’de ciddi mücadeleler vererek Türk sancağının dalgalanmasına büyük katkılar sağlamışlardır. Yaklaşık 150 yıl bölgenin hakimi durumunda olan Hacıemiroğlu Beyliğinin bölgeye ve Osmanlıya katkılarının yanı sıra Türkmenlerin de bölgeye yerleşmelerini sağlamıştır. Bu sırada Trabzon Krallığının önemli bir kalesi olan Giresun Kalesi’ni de alarak bölgeyi Türkmenlerin yerleşimine açmıştır. Hacıemiroğulları Beyliğinin ikinci ve üçüncü nesilleri Osmanlı Devletinde büyük görevler almıştır.

Ancak ağırlıklı olarak Ordu ve çevresinde Osmanlıya önemli katkılar veren beylik, maalesef güncel tarihimizde çok fazla yer bulamamıştır. Bu nedenle dönemin kaynakları ve konuda yazılmış ikinci el kaynaklar incelenerek ve alan araştırması yapılarak tarihe katkı sağlamak bu projenin amaçları arasındadır.

Çok yönlü olarak yapılacak araştırmalar ışığı altında gençlere diriliş döneminde, nasıl bir vatan sevgisi ile Osmanlının kurulmasına destek verildiği, dönemin değerlendirilmesi de yapılarak aktarım sağlanacaktır. Bu proje ile milli ve manevi tarih bilinci ve kültürün oluşturulması ve vatan sevgisinin yeni nesillere anlatılması ile özellikle Ordu özelinde bölgenin tanıtılması ve tarihin yeniden yaşatılması ve bu dönemde verilen diriliş mücadelenin yeni nesillerle tanıtılması amaçlanmıştır.

Osmanlı İmparatorluğunun kurulması aşamasında ve sonrasında, verdikleri destek ile önemli kazanımlar sağlayan Hacıemiroğulları Beyliğinin, gelecek nesillere aktarılması ve tarihte saklı kalmış değerlerimizin ortaya çıkarılması, milli değerlerimizin bilinmesi ve gerekli önemin verilmesi tarihi ve milli bir görev olarak önemli olmaktadır.

PROJENİN KONUSU:

Osmanlı İmparatorluğu kuruluşu öncesi ve sonrasında Ordu ve Orta Karadeniz bölgesinde büyük mücadeleler vererek, Türkmenlerin bölgeye yerleşmelerine de katkıda bulunan Hacıemiroğulları Beyliği ile ilgili araştırmalar yapılarak, proje kapsamında belgesel çekimi ve görseller ile doğrudan beyliğin, bölgenin ve saklı kalmış tarihin gün yüzüne tüm detayları ile çıkartılarak, tarihi değerlerin ve maneviyatının gençlere aktarılması ve vatan sevgisi ile ilgili tarihi ve kültürel değerlerin öğretilmesi ve genç nesillerde tarih bilincinin olumlu yönde gelişmesi, projenin konusunu oluşturmaktadır.

Genç nesle, proje konusu olan hacıemiroğulları beyliği ve mücadele dönemi ile ilgili bilgilendirilme için konferans, seminer, tanıtım etkinlikleri, sergi ve geziler yapılacak olup başta ordu ili olmak üzere bölgenin farkındalığının oluşması sağlanacaktır. Proje ile temsili seçilmiş genç bireylere tarih ve kültür gezileri düzenlenecek, yerinde kültür ve tarihi değerleri gösterilerek unutulmuş kültürel değerlerin ve tarih bilincinin yeniden canlandırılması amacıyla etkinlikler düzenlenecektir. Ayrıca bu amaçla ilgili kurumlarla işbirliği yapılarak Hacıemiroğulları Byliğinin adının yaşatılması amaçlı fidan dikme kampanyaları organize edilecektir.

Proje kapsamında “Saklı Kalmış Tarihi Değerler- Hacı Emiroğulları Beyliği” adı altında bir kitap ve belgesel hazırlanacak olup, ulusal ve yerel TV programı hazırlayarak proje çıktılarının kayıt altına alınmasını ve korunması sağlanacaktır

PROJE GEREKÇESİ:

Geçmişimizde derin izler bırakan, saklı kalmış, unutulmuş tarihi değerlerin ortaya çıkarılması, Ordu ve Orta Karadeniz bölgesinde önemli mücadeleler vermiş Hacıemiroğulları Beyliği ile ilgili olarak yeni nesillerin tarihi değerleri bilmesi ve anlaması amacıyla, tüm Türkiye’ye de görsel ve basılı olarak tanıtılması ve anlaşılması projemizin en önemli gerekçesidir.

Gençlerimiz ve topyekun milletimizde kahramanlık duygusu ve vatanseverlik bilincini kuvvetlendirmek için tarih ve kültür bilinci çok önemli yer tutmaktadır.

Bu kapsamda projenin en önemli gerekçesi; geçmişini bilmeden tarih ve medeniyetinden kopuk olarak yetişmiş genç nesillere; medeniyetinin yardımlaşma, dayanışma, kahramanlık vatanseverlik, devlet ve millet sevgisi gibi birleştirici milli ve tarihi değerlerin hatırlatılması ve tanıtılması ile tarih bilincinin oluşturulmasıdır.

Ordu özelinde bölgenin milli, manevi ve kültürel değerlerini tanıtmak, önemini anlatmak ve kayıt altına alarak gelecek nesillere ulaştırmak diğer proje gerekçelerimiz arasındadır.

PROJE AMACI:

Tarihimizin birleştirici rolünü kullanarak, Türkiye Cumhuriyeti devletini tüm tehlikelere karşı koruma ve millet bilincinin oluşmasına katkı sağlamak

2. Hacıemiroğulları Beyliği ile ilgili tarihi olayları tüm boyutları ile araştırılması ve gençlere milli diriliş ruhu verilmesini sağlamak

3. Gençlere kuruluş Osmanlı öncesi ve sonrası ile ilgili bilgiler ile ecdadını öğretmek onları iddia sahibi yapmak

4. Gençlerin Ordu ve Orta Karadeniz Bölgesi alanlarını gezdirilmesi ile gençlere vatan sevgisi verilmesini sağlamak

5. Gençlerimizin milli diriliş ruhu ve Kurtuluş Savaşı bilinciyle birlikte, milli ve manevi değerler ile donatılarak öz güven sahibi olmalarını sağlamak

6. Hacıemiroğulları Beyliğinin tarihimizdeki önemi anlatılarak Türkiye genelinde gündem oluşturmak, bölgeye ilgiyi ve ziyaretleri artırmak

7. Proje ile hazırlanacak, filmler ve görselleri, yazılı, görsel ve sosyal medyada yayınlamak sureti ile milli değerler ışığında bireyleri bilinçlendirmek

8. **“Saklı Kalmış Tarihi Değerler - Hacıemiroğulları Beyliği”** adlı belgesel ve kitap oluşturmak, sergiler diğer faaliyetler ile farkındalık oluşturmak

9. Bölgenin milli, manevi ve kültürel değerlerini tanıtmak, kültür turizmini canlandırmak ve bu değerleri genç nesillere aktarmak

10. Ordu kent kültürünün (yöresel yemekler, yöresel ürünler, geleceksel el sanatları vs.) Genç nesil ile buluşmasını sağlamak ve farkındalık oluşturmak

**BAYRAMLI HACİEMİROĞULLARI BEYLİĞİ
İLE İLGİLİ KİTAPÇIĞIN HAZIRLANMASINDA
YARARLANILAN KAYNAK ESERLER**

1-Prof.Dr. B.Yediyıldız,Ünal Üstün,Mehmet Öz-Ordu Yöresi Tarihinin Kaynakları (1.2.3.c. TTK)

2- Prof.Dr. Necati Demir, Ordu Yöresi Tarihinin Kaynakları, 9.c, TTK

3-Prof. Dr. Necati Demir, Hacıemiroğulları Beyliği - TTK-2018

4-Sıtkı Çebi, Ordu Şehri Hakkında Derlemeler ve Hatıralar - ORSEV

5-Sıtkı Çebi, Ordu Şehri Belediye Tarihi - Ordu Bel., 2002

6-81 İLDE KÜLTÜR VE ŞEHİR - ORDU Ordu Valiliği y.

7-Doç.Dr. Necati Demir, Ordu İli ve Yöresi Ağızları, 2001

8-Orta Karadeniz Kültürü- Haz. B.Yediyıldız, Hakan Kaynak, Serhat Küçük- Ankara-2005

9- Mithat Baş, Ordu Yöresi Tarihi, Ordu Bl., 2012

10-Prof. Dr. B.Yediyıldız, Ordu Tarihinden İzler - Ordu B.Şehir Bel., 2018

11-Mithat Baş, Mesudiye, 2016

12-Mithat Baş, İlk Çağ'dan Günümüze Ordu Tarihi, Yason, 2015

13-Prof. Dr. B.Yediyıldız, Ordu Kazası Sosyal Tarihi, Kültür Bak.

14-Sıtkı Çebi, Karadeniz Bölgesi - Kavimler, Ordu İl Kültür Müd., 2006

15-Dr. Kurtuluş Demirkol, Gölköy (Habsamana) Tarihi ve Müslim Nüfus Defteri , 2016

16- Doç. Dr. Necati Demir, Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesinin Tarihi Alt Yapısı

17- Prof.Dr. Necati Demir, Danişmnedname

18-Mithat Baş,Ahmet Gürsoy- Ordu Yöresinde Oğuz Boyları-2008

19. Malatya Arapgir Emiroğulları beyliği müzesi

20. Metin Emiroğulları özel Arşivi

21.İlimi Kültür Tarih Araştırmaları Merkezi Araştırma Merkezi Kütüphanesi.

23.Devri Alem Belgesel TV Program Arşivi

24.Tarihçi Yazar Haydar Yıldırım Arşivi

25.Eğitimci - Yazar Muzaffer Günay Arşivi

26.Araştırmacı Yazar Harun Bostancı

ARKA KAPAK